

Ruimtelijke inrichting Hedwigepolder

**Aanvullende ontheffingsaanvraag
soortenbescherming Wet natuurbescherming**

**Tevens adressering naamswijziging aanvrager,
verlenging reeds verleende ontheffingen en
opmerkingen ten aanzien van de
panoramaheugel.**

projectnummer 0420667.100
definitief revisie 00
18 september 2020

Voor akkoord,

ir. Wim Dauwe
Afdelingshoofd Afdeling Regio Centraal
De Vlaamse Waterweg nv

Ruimtelijke inrichting Hedwigepolder

Aanvullende ontheffingsaanvraag soortenbescherming Wet natuurbescherming

Tevens adressering naamswijziging aanvrager, verlenging reeds verleende ontheffingen en opmerkingen ten aanzien van de panoramaheugel.

projectnummer 0420667.100

definitief revisie 00
18 september 2020

Auteurs

L.J.G. Koks
A.H.P. Martinus

Opdrachtgever

Vlaams-Nederlandse Scheldecommissie
Jacob Obrechtlaan 3
4611 AP
Bergen op Zoom

Antea Group is aangesloten bij het
Netwerk Groene Bureaus

De informatie in voorliggende rapportage is (deels) afkomstig uit de NDFF en mag niet zonder toestemming van BIJ12 worden verstrekt aan derden of op enige andere wijze openbaar gemaakt worden.

datum vrijgave 18-09-2020	beschrijving revisie 00 definitief	goedkeuring L.J.G. Koks 	vrijgave H.A.M. van de Wetering
------------------------------	---------------------------------------	---	--

Inhoudsopgave

Blz.

1	Algemene gegevens	2
1.1	Aanvrager	2
1.2	Contactpersoon / adviseur	2
1.3	Naam van de door u voorgenomen activiteit(en)/ontwikkeling(en)	2
1.4	Locatie van de door u voorgenomen activiteit(en)/ontwikkeling(en)	2
1.5	Beschrijving van de door u voorgenomen activiteit(en)/ontwikkeling(en):	3
1.6	Periode waarbinnen de activiteiten plaatsvinden:	4
1.7	Periode waarbinnen de ontheffing nodig is:	4
1.8	Werken volgens een gedragscode:	7
1.9	Eerder verleende ontheffing of omgevingsvergunning inclusief vvgb voor soorten:	7
2	Aanwezige beschermde soorten	8
2.1	Soortgroep: vogels met een jaarrond beschermd nest	8
3	Soorten en verbodsbepalingen uit de Wet natuurbescherming	9
3.1	Voor welke soorten wordt een ontheffing aangevraagd?	9
3.2	Ecologische inventarisatie	9
4	Belangen en doel	12
4.1	Op grond van welk wettelijk belang wordt een ontheffing aangevraagd?	12
4.2	Motivering wettelijk belang(en) in relatie tot de activiteit	12
5	Andere bevredigende oplossingen (alternatieven)	13
6	Mitigatie	14
6.1	Worden er maatregelen getroffen die het effect van uw initiatief op een of meerdere soorten verzachten?	14
6.2	Mitigerende maatregelen	14
6.2.1	Havik	14
7	(Gunstige) staat van instandhouding van de betreffende soorten	16

Bijlagen

Bijlage 1 – Concept notitie bevoegdheid vergunning en ontheffing

Bijlage 2 – Kadastrale kaart

Bijlage 3 – Overzicht stand van zaken

Bijlage 4 – Voorzieningen vleermuizen, uilen en huismussen

Bijlage 5 – Tussentijdse Monitoringsrapportage 2020

Context voorliggende ontheffingsaanvraag

Voor u ligt het Activiteitenplan behorende bij de ontheffingsaanvraag in het kader van de Wet natuurbescherming welke benodigd is voor de werkzaamheden die plaatsvinden in het kader van het project Herinrichting Hertogin Hedwigepolder. Dit betreft een aanvullende ontheffingsaanvraag. Op 10 februari 2014 is reeds een ontheffing voor dit project verleend voor diverse onder de destijds geldende Flora- en faunawet beschermde soorten (kenmerk FF/75C/2013/0155.toek.js) en in 2017 is een aanvulling op de ontheffing Wet natuurbescherming verleend (FF/75C/2013/0155A).

Voorliggende aanvraag betreft een aanvulling op de initiële aanvraag (met kenmerk FF/75C/2013/0155.toek.js) voor de werkzaamheden die plaatsvinden in het kader van de Herinrichting van de Hertogin Hedwigepolder. Het betreft een ontheffingsaanvraag voor de havik die in het gebied aanwezig is. Deze was bij de ontheffingsaanvraag van 2017 nog niet meegenomen.

Daarnaast wordt het aspect van de naamswijziging van de aanvrager in deze aanvraag opgenomen en wordt verlenging van de termijn van de reeds verleende ontheffingen aangevraagd. Ook wordt de wijziging van het planvoornemen omtrent het planonderdeel panoramaheuvel belicht. Deze wijziging leidt niet tot wezenlijke effecten op conform de Wnb wettelijk beschermde soorten, maar zal wel worden beschouwd.

1 Algemene gegevens

1.1 Aanvrager

Aanvrager: De Vlaamse Waterweg nv, afdeling Regio Centraal

De Vlaamse Waterweg nv is onderdeel van een buitenlandse mogendheid, waarmee de bevoegdheid van RVO een gegeven is. Dit wordt verder toegelicht in Bijlage 1.

Naam voorletters(s): Wim Dauwe

Adres (straat, huisnummer, postcode en plaats):

Lange Kievitstraat 111-113 bus 44
2018 Antwerpen
België

Telefoonnummer: +32 3 224 67 11

Berichtenbox naam: -

BSN-nummer: -

E-mailadres: Wim.Dauwe@vlaamsewaterweg.be

Bedrijf / organisatie (indien aan de orde): De Vlaamse Waterweg nv

KvK-nummer: -

UBN (uniek bedrijfsnummer): -

1.2 Contactpersoon / adviseur

Naam en adres (straat, huisnummer, postcode en plaats):

L.J.G. Koks
Beneluxweg 125
4904 SJ Oosterhout
Postbus 40
4900 AA Oosterhout

Telefoonnummer: 06 20 54 49 39

E-mailadres: luc.koks@anteagroup.com

1.3 Naam van de door u voorgenomen activiteit(en)/ontwikkeling(en)

Herinrichting Hertogin Hedwigepolder

1.4 Locatie van de door u voorgenomen activiteit(en)/ontwikkeling(en)

Naam en adres (straat, huisnummer, postcode, plaats en gemeente) / omschrijving locatie (indien locatie niet gekoppeld is aan een huisadres): Het plangebied ligt in de oostpunt van Zeeuws-Vlaanderen, in de gemeente Hulst. Het bestaat uit het Sieperdaschor, de Sieperdadijk en de Scheldedijk, en het Nederlandse deel van de Hedwigepolder.

Kadastrale gegevens: Zie de kadastrale kaart in Bijlage 2.

1.5 Beschrijving van de door u voorgenomen activiteit(en)/ontwikkeling(en):

Algemene beschrijving voornemen

Geef hieronder een gedetailleerde beschrijving van de voorgenomen activiteit(en)/ontwikkelingen, leg hierbij een relatie met de relevante verbodsbepalingen zoals genoemd onder punt 3 van het aanvraagformulier:

Werkzaamheden ontheffingsaanvraag

Voor een gedetailleerde beschrijving van het planvoornemen wordt verwezen naar de beschrijving zoals opgenomen in de initiële ontheffingsaanvraag en opgenomen in de verleende ontheffing (kenmerk FF/75C/2013/0155.toek.js), inclusief de informatie zoals opgenomen in de aanvraag en het Wijzigingsbesluit van 2017 (kenmerk FF/75C/2013/0155A.corres.kn).

Wijziging ontwerp in verband met aanleg panoramaheuvel

De werkzaamheden van de initiële ontheffing zijn met betrekking tot het uiteindelijke ontwerp op enkele onderdelen gewijzigd. Het betreft de wijziging met betrekking tot de verwerking van de vrijkomende grond in de aanleg van de panoramaheuvel. Voor deze wijziging wordt tevens een uitgebreide omgevingsvergunning met afwijking Rijksinpassingsplan aangevraagd, alsook wordt de vergunning Wet natuurbescherming voor de beschermde Natura 2000-gebieden aangepast.

Voor de ontheffing Wet natuurbescherming voor beschermde soorten geldt dat de wijziging niet leidt tot de noodzaak van wijziging van de daarvoor verleende ontheffingen. Immers, de panoramaheuvel wordt aangelegd in de laatste fase van de realisatie van het Hedwige-Prosperproject, waarbij kan worden aangenomen dat er zich op het werkterrein van de heuvel geen biotopen voor beschermde soorten bevinden. Het werkterrein bestaat dan uit recent vergraven grond en transportroutes van materieel dat betrokken is bij de inrichting van het gebied. Bovendien vinden de werkzaamheden plaats onder ecologische begeleiding van een ecooloog van de aannemer, die daarvoor een ecologisch werkprotocol heeft opgesteld dat is gebaseerd op de verleende ontheffingen. Daarmee is voldoende geborgd dat bij de aanleg van de panoramaheuvel geen verbodsbepalingen ten aanzien van beschermde soorten worden overtreden.

Vanwege de lange onteigeningsprocedure moest de planning bijgesteld worden en is later begonnen met de werkzaamheden dan initieel werd voorzien. Daarom is verlenging van de reeds verleende ontheffingen aan de orde. De planning van de werkzaamheden in de Hedwigepolder ziet er als volgt uit:

- 1) Grondverzetseizoen 2020 (tot wanneer het te nat wordt om nog efficiënt te werken)
 - a. Afwerken geulensysteem Hedwigepolder
 - b. Afwerken Nieuwe Primaire Waterkering
 - c. Realisatie bermuitbreiding Leidingendam (deels in 2021)
- 2) Grondverzetseizoen 2021 (maart 2021-nov 2021)
 - a. Bouw tijdelijke laadconstructie
 - b. Afvoer gronden eigendom aannemer (scheldeschor en sieperdaschor)
 - c. Grotendeels afwerken alle werfinrichting/afbraakwerken binnen Hedwigepolder
- 3) Grondverzetseizoen 2022 (maart 2022-nov 2022)
 - a. Afwerken binnendijkse werkzaamheden
 - b. Afwerken afbraak in bestaande dijken
 - c. Afgraven dijken en opbouw panoramaheuvel

De afronding van de werken wordt thans medio 2023 voorzien. Deze planning is met name afhankelijk van de weersomstandigheden, dit wordt uitgebreider beschreven in paragraaf 1.7.

Voor een overzicht van de stand van zaken wordt verwezen naar Bijlage 3.

Relevante verbodsbepalingen:

Voor de havik wordt een ontheffing aangevraagd voor artikel 3.1 Wnb.

Artikel 3.1 Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn

1. Het is verboden opzettelijk van nature in Nederland in het wild levende vogels van soorten als bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn te doden of te vangen.
2. Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen.
3. Het is verboden eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te rapen en deze onder zich te hebben.
4. Het is verboden vogels als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te storen.
5. Het verbod, bedoeld in het vierde lid, is niet van toepassing indien de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort.

1.6 Periode waarbinnen de activiteiten plaatsvinden:

Vul hieronder de periode in waarbinnen de activiteit(en) of ontwikkeling en bijbehorende handelingen worden uitgevoerd:

Startdatum: 15-11-2020

Einddatum: 31-12-2024

1.7 Periode waarbinnen de ontheffing nodig is:

Vul hieronder de periode in waarbinnen u een ontheffing nodig heeft:

Startdatum: 15-11-2020

Einddatum: 31-12-2024

Wijkt deze periode af van de onder 1.6 aangegeven periode van activiteiten/ontwikkeling?

Nee. Het is waarschijnlijk dat de periode dat de ontheffing nodig is beperkt is, momenteel wordt verwacht dat de werkzaamheden medio 2023 afgerond worden, maar uitloop in verband met bijvoorbeeld weersomstandigheden is mogelijk. De Vlaamse Waterweg nv kan RVO hiervan op de hoogte stellen door middel van de jaarlijkse voortgangsrapportage en het monitoringverslag. Vooralsnog wenst De Vlaamse Waterweg nv te beschikken over de mogelijkheid de gehele periode te mogen benutten. Vandaar dat de ontheffing tot eind 2024 wordt aangevraagd.

Verlenging van ontheffingsperiode van reeds eerder verleende ontheffingen

In 2014 en 2017 zijn reeds eerder ontheffingen verleend.

In de Ontheffing van 2014 (kenmerk FF/75C/2013/0155.toek.js) is ontheffing verleend voor:

- Gewone dwergvleermuis
- Ruige dwergvleermuis
- Buizerd
- Kerkuil
- Ransuil
- Veldspitsmuis

De ontheffingsperiode loopt tot en met 31 december 2020.

In de Ontheffing van 2017 (kenmerk FF/75C/2013/0155A.corres.kn) is ontheffing verleend voor:

- Gewone dwergvleermuis
- Ruige dwergvleermuis
- Gewone grootoorvleermuis
- Rugstreepad

De ontheffingsperiode loopt tot en met 31 december 2020.

De werkzaamheden waarvoor de ontheffingen zijn aangevraagd en verleend kunnen als gevolg van procedurele vertraging voorafgaand aan de start van het project, niet binnen de geldende ontheffingsperiode worden afgerond. Daarom wordt voor beide ontheffingen een verlenging van deze periode aangevraagd.

De periode van verlenging betreft 1 januari 2021 tot en met 31 december 2024.

Voor de periode van verlenging geldt dat een groot deel van de inrichtingswerken reeds zijn uitgevoerd. Daarmee zijn veel biotopen van de ontheffingssoorten niet meer aanwezig, en geldt dat nog slechts voor enkele soorten verbodsbepalingen worden overtreden door het weghalen van de laatste natuurlijke elementen en beschermde verblijfplaatsen in het plangebied.

Echter de verleende ontheffingen voorzien ook in de verplichte aanleg van nieuwe voorzieningen voor met name beschermde voortplantings- en verblijfplaatsen van vogels en vleermuizen, naast nieuw leefgebied voor enkele andere soorten. De aanleg van deze voorzieningen heeft reeds plaatsgevonden binnen de looptijd van de verleende ontheffingen; de voorzieningen dienen echter te worden gehandhaafd, en de functionaliteit te worden geborgd, gedurende ten minste de periode waarin verlenging is voorzien. Voor de natuurgebiedjes en de vleermuistoren is deze periode in principe onbegrensd. Onderstaand wordt nader gespecificeerd voor welke soorten en welke bijbehorende voorzieningen en overtreding van welke verbodsbepalingen de verlenging specifiek wordt aangevraagd.

Gewone dwergvleermuis:

- Beschermde verblijfplaatsen worden eind oktober 2020 verwijderd (het is de bedoeling de woning eind oktober 2020 te slopen);
- Compenserende voorzieningen zijn aanwezig buiten de reikwijdte van de werkzaamheden, en dienen gedurende de verlenging en de periode daarna in stand te worden gehouden. De compenserende voorzieningen betreffen de geplaatste individuele vleermuiskasten en de vleermuistoren;
- Zie voor een volledig overzicht van de compenserende voorzieningen het bijgevoegde overzicht Stand van zaken mitigerende voorzieningen Hedwigepolder en het tussentijdse monitoringsrapport 2020 (Bijlagen 3, 4 en 5).

Ruige dwergvleermuis:

- Beschermde verblijfplaatsen zijn nog sporadisch aanwezig in de restanten van de populierenbeplantingen. Deze worden in de daarvoor best passende periode van het seizoen onder ecologische begeleiding verwijderd;
- Compenserende voorzieningen zijn aanwezig buiten de reikwijdte van de werkzaamheden, en dienen gedurende de verlenging en de periode daarna in stand te worden gehouden. De compenserende voorzieningen betreffen de geplaatste individuele vleermuiskasten en de vleermuistoren;
- Zie voor een volledig overzicht van de compenserende voorzieningen het bijgevoegde overzicht Stand van zaken mitigerende voorzieningen Hedwigepolder en het tussentijdse monitoringsrapport 2020 (Bijlagen 3, 4 en 5).

Buizerd:

- Beschermde verblijfplaatsen zijn nog aanwezig;
- Er wordt 75 m afstand gehouden tot deze verblijfplaatsen;
- De buizerd wordt geacht het projectgebied te verlaten en de nieuw aangeboden compenserende verblijfplaatsen buiten het projectgebied te ontdekken en in gebruik te nemen. Dit jaar werd ook een broedlocatie buiten het plangebied aangetoond. Zie voor een volledig overzicht van de compenserende voorzieningen het bijgevoegde overzicht Stand van zaken mitigerende voorzieningen Hedwigepolder en het tussentijdse monitoringsrapport 2020 (Bijlage 3 en 5).

Kerkuil:

- Beschermde verblijfplaatsen zijn niet meer aanwezig;
- De kerkuil heeft de nieuw aangeboden compenserende verblijfplaatsen buiten het projectgebied ontdekt en ingenomen;
- Zie voor een volledig overzicht van de compenserende voorzieningen het bijgevoegde overzicht Stand van zaken mitigerende voorzieningen Hedwigepolder en het tussentijdse monitoringsrapport 2020 (Bijlagen 3, 4 en 5).

Ransuil

- Beschermde verblijfplaatsen zijn niet meer aanwezig;
- De ransuil is vliegende bij de nieuw aangeboden compenserende verblijfplaatsen buiten het projectgebied waargenomen, maar heeft deze nog niet als nest in gebruik genomen;
- Zie voor een volledig overzicht van de compenserende voorzieningen het bijgevoegde overzicht Stand van zaken mitigerende voorzieningen Hedwigepolder en het tussentijdse monitoringsrapport 2020 (Bijlagen 3, 4 en 5).

Veldspitsmuis

- De veldspitsmuis heeft als gevolg van geïntensiveerd beheer van de zeedijk het projectgebied verlaten, aangezien bij eerdere vangacties geen veldspitsmuizen meer zijn aangetroffen. De dijken buiten het projectgebied krijgen een extensief beheer dat duurzaam leefgebied voor de veldspitsmuis moet garanderen. Op de dijken buiten het plangebied zijn regelmatig veldspitsmuizen waargenomen (gezien en gehoord), waaruit blijkt dat ze daar in ieder geval actueel leefgebied hebben.

Gewone grootorvleermuis

- Beschermde verblijfplaatsen in de naastgelegen schuur worden eind oktober 2020 verwijderd (het is de bedoeling de woning eind oktober 2020 te slopen);
- Compenserende voorzieningen zijn aanwezig buiten de reikwijdte van de werkzaamheden, en dienen gedurende de verlenging en de periode daarna in stand te worden gehouden. De compenserende voorzieningen betreffen de geplaatste individuele vleermuiskasten en de vleermuistoren;
- Zie voor een volledig overzicht van de compenserende voorzieningen het bijgevoegde overzicht Stand van zaken mitigerende voorzieningen Hedwigepolder en het tussentijdse monitoringsrapport 2020 (Bijlagen 3, 4 en 5).

Rugstreepad

- De rugstreepad is nog binnen het werkgebied aanwezig (zie bijlage 5). Tijdens de afronding van de werkzaamheden worden de ontheffingsvoorwaarden uit de aanvullende ontheffing van kracht. Daarmee geldt dat voor de rugstreepad de verlenging van ontheffing voor overtreding van verbodsbepalingen, zoals geformuleerd

in de ontheffing met kenmerk FF/75C/2013/0155A.corres.kn, het meest concreet van toepassing is.

Duurzame instandhouding van de voorzieningen na ontheffingsperiode

Gedurende de uitvoering van de werken, ziet De Vlaamse Waterweg er op toe dat de aannemer conform het ecologisch werkprotocol werkt. Daarnaast wordt het gebied gemonitord, en wordt tevens regelmatig gecontroleerd wat de toestand van de compenserende voorzieningen is. Zo is er eerder sprake geweest van vandalisme en diefstal van voorzieningen. Dit gebeurt in samenwerking met de provincie Zeeland.

Na afronding van het Hedwigeproject, zal het beheer van de voorzieningen voortgezet worden. De provincie Zeeland zal hierover afspraken maken met de beoogde beheerder van het gebied, Stichting Het Zeeuwse Landschap. Deze afspraken worden op korte termijn op schrift gesteld. Op basis van deze afspraken zal het beheer van de compenserende voorzieningen worden voortgezet, zo lang als dat nodig is. In de ontheffing kan een voorschrift hierover opgenomen worden. T.z.t. zal aan het bevoegd gezag worden medegedeeld wanneer en aan wie de verplichting omtrent beheer zal worden overgedragen, waarbij binnen het beheer ook aandacht is voor de functionaliteit van de nog-niet-gebruikte voorzieningen.

1.8 Werken volgens een gedragscode:

Worden er werkzaamheden uitgevoerd overeenkomstig een door de Staatssecretaris van EZ vastgestelde gedragscode?

Ja. Voor de herinrichting van de Hedwigepolder en het Sieperdaschor wordt de Gedragscode Flora- en faunawet voor Waterschappen van toepassing verklaard (goedgekeurd door het Ministerie van EL&I op 6 februari 2012). Deze is tevens opgenomen in het Ecologische werkprotocol dat in het contract van de aannemer is opgenomen.

1.9 Eerder verleende ontheffing of omgevingsvergunning inclusief vvgb voor soorten:

Is er eerder een ontheffing of toestemming verleend door RVO of een ander overheidsorgaan voor dezelfde werkzaamheden of activiteiten?

Voor de inrichting van de Hertogin Hedwigepolder (hierna te noemen Hedwigepolder) is door Dienst Regelingen (huidig Rijksdienst voor Ondernemend Nederland; RVO) op 10 februari 2014 een ontheffing Flora- en faunawet verleend (FF/75C/2013/0155.toek.js). In het besluit zijn specifieke voorschriften opgenomen. In 2017 is een aanvulling op de ontheffing Wet natuurbescherming verleend (FF/75C/2013/0155A).

2 Aanwezige beschermde soorten

Geef hieronder aan welke beschermde soorten aanwezig zijn binnen de invloedssfeer van de activiteit(en) waarvoor u de ontheffing aanvraagt:

De havik is aanwezig binnen de plangrenzen.

2.1 Soortgroep: vogels met een jaarrond beschermd nest

Soort(en) | Nederlandse en wetenschappelijke naam:

1. Havik (*Accipiter gentilis*)

Functie(s) van het plangebied voor de soort(en):

Nestlocatie en foerageergebied.

Soort vastgesteld op basis van welke informatie:

De aanwezigheid van de havik is bepaald aan de hand van de veldbezoeken welke in het kader van jaarlijkse monitoring van het plangebied zijn uitgevoerd. Jaarlijks is natuurwaardenonderzoek uitgevoerd teneinde de ecologische informatie met betrekking tot de beschermde soorten 'up to date' te houden. Eerdere soorteninventarisaties in de Hedwigepolder vonden plaats in 2010, 2013, 2014, 2015, 2016, 2017, 2018 en 2019 (Adviesbureau Wieland, 2010, 2013, 2014, 2015, 2016, 2017, 2018, 2019 en 2020 (Bureau Corridor).

Totale periode (in maanden) van het jaar waarin de soort aanwezig is:

Het gehele jaar.

Kritische periode (in maanden) van het jaar waarin de soort aanwezig is:

De havik wordt het hele jaar rond verwacht in de potentieel geschikte biotopen.

3 Soorten en verbodsbepalingen uit de Wet natuurbescherming

3.1 Voor welke soorten wordt een ontheffing aangevraagd?

Geef daarbij aan welke verbodsbepaling(en) van toepassing is (of zijn):

Soort

1. Havik (*Accipiter gentilis*)

Verbodsbepaling

Voor de havik wordt een ontheffing aangevraagd voor artikel 3.1. lid 2 Wnb voor het vernietigen van nesten.

3.2 Ecologische inventarisatie

Bovenstaand heeft u aangegeven voor welke soorten mogelijk een verbodsbepaling wordt overtreden. Geef hieronder een verantwoording van het onderzoek dat naar de effectbepaling van de activiteit is gedaan.

Wie heeft de inventarisatie uitgevoerd? Naam adviesbureau of deskundige:

De inventarisaties zijn uitgevoerd door Alex Wieland van Adviesbureau Wieland namens Bureau Corridor en is in het voorjaar 2020 nog geïnventariseerd naast de ecologische begeleiding tijdens de werkzaamheden.

Wanneer heeft de inventarisatie plaatsgevonden?

De inventarisaties zijn uitgevoerd op onderstaande data, die specifiek zijn afgestemd op de gunstige perioden voor de betreffende soortgroepen.

Broedvogels

De inventarisatie naar broedvogels in 2019 is uitgevoerd in de periode 15 januari – 15 juli. Er zijn tenminste bezoeken gebracht op 20 januari, 5 februari, 19 februari, 3 maart, 12 maart, 6 april, 24 april, 5 mei, 14 mei, 22 mei, 2 juni, 20 juni, 5 juli, 14 juli, 20 juli.

Zoogdieren

In 2019 is een onderzoek uitgevoerd naar het voorkomen van vleermuizen in het studiegebied en de functionaliteit van het studiegebied voor deze vleermuizen. Het onderzoek is uitgevoerd op:

Datum weersomstandigheden avond/morgen

10 april droog, boven 10 graden avond
27 april droog, boven 10 graden avond
4 mei droog, boven 12 graden avond
14 mei droog, boven 12 graden morgen
22 mei droog, boven 12 graden avond
4 juni droog, boven 12 graden morgen
5 juni droog, boven 12 graden avond
21 juni droog, boven 12 graden morgen
23 juni droog, boven 12 graden avond
4 juli droog, boven 12 graden morgen
14 juli droog, boven 12 graden avond
20 juli droog, boven 12 graden avond
24 augustus droog, boven 12 graden avond
4 september droog, boven 12 graden avond
14 september droog, boven 12 graden avond
28 september droog, boven 12 graden morgen
2 oktober droog, boven 12 graden avond
13 oktober droog, boven 12 graden avond

Amfibieën

Voor de soortgroep amfibieën werden de waterpartijen in 2019 onderzocht met een schepnet. Tijdens avond- en nachtbezoeken is aandacht geschonken aan roepende en trekkende amfibieën.

6 april droog, boven 10 graden
24 april droog, boven 10 graden
5 mei droog, boven 12 graden
14 mei droog, boven 12 graden
22 mei droog, boven 12 graden
2 juni droog, boven 12 graden
20 juni droog, boven 12 graden
5 juli droog, boven 12 graden
14 juli droog, boven 12 graden

Beschrijf samengevat de resultaten van de ecologische inventarisatie

De havik is in 2019 voor het eerst vastgesteld als broedvogel in de Hedwigepolder. Er waren 2 vliegvlugge jongen. De broedlocatie was een locatie waar tot 2018 een buizerd broedde (zie figuur 3.1). In 2020 heeft de havik hier opnieuw gebroed (Wieland et al., 2020).

Figuur 3.1 Broedlocatie havik in Hedwigepolder in 2019, in 2020 gebroed op dezelfde locatie (Wieland et al., 2019; 2020).

Voor een verdere toelichting op de ecologische inventarisaties wordt verwezen naar de Monitoringrapportages 2019 en 2020 (Wieland et al., 2019; 2020 (zie Bijlage 5)).

De inventarisatie is gericht op de kartering van geschikte biotopen voor de betreffende soorten.

4 Belangen en doel

4.1 Op grond van welk wettelijk belang wordt een ontheffing aangevraagd?

De havik staat vermeld op artikel 3.1 van de Wet natuurbescherming.

De ontheffing wordt aangevraagd in het belang van:

- art. 3.8. lid 5, onderdeel 1: wilde flora of fauna, of in het belang van de instandhouding van de natuurlijke habitats;
- art. 3.8 lid 5, onderdeel 3: de volksgezondheid, de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijke gunstige effecten.

4.2 Motivering wettelijk belang(en) in relatie tot de activiteit

Motiveer waarom de activiteit(en) de/het wettelijke belang(en) dient/dienen, zoals dit is aangegeven bij 4.1:

Zoals hierboven reeds aangegeven, is het onder artikel 3.1 mogelijk om een ontheffing aan te vragen onder het belang b en d uit de Vogelrichtlijn namelijk 'ter bescherming van flora en fauna (b)', en 'Volksgezondheid en openbare veiligheid' (d). De werkzaamheden in het kader van het omvormen van de Hedwigepolder betreffen werkzaamheden die geschaard kunnen worden onder beide belangen.

Toelichting Belang b:

Het project Herinrichting Hedwigepolder vindt plaats vanuit het doel de estuariene natuur in het Schelde-estuarium te herstellen en te ontwikkelen en te voldoen aan de eisen die vanuit de Europese Vogel- en Habitatrichtlijn aan dit gebied gesteld worden. Het project zal leiden tot een robuuster ecosysteem waarin de kenmerkende gradiënten in geoptimaliseerde vorm worden ontwikkeld. Op detailniveau zal de herinrichting van de polder leiden tot de toename van de habitattypen slikken en schorren, welke als gevolg van een aantal ontwikkelingen in het Scheldesysteem in een ongunstige staat van instandhouding zijn komen te verkeren. Als gevolg van de ontwikkeling van estuariene natuur zullen naast genoemde habitattypen en biotopen met name vogelsoorten die kenmerkend zijn voor het estuarium profiteren van toenemend foerageer- en broedgebied.

Toelichting Belang d:

Naast herstel van het estuariene systeem en de ontwikkeling van buitendijkse natuur en natuurlijke gradiënten, leidt het project tot het creëren van meer ruimte voor de rivier. In hoofdstuk 7 van het MER zijn de effecten op water en hoogwaterveiligheid onderzocht. Wat betreft de bijdrage van het project tot de hoogwaterveiligheidsdoelstellingen van het Sigmapijn kan gesteld worden dat er een -zij het gering - positief effect optreedt. Dit wordt veroorzaakt door de toename van het waterbergend vermogen en de daarmee gepaard gaande daling van het waterpeil op de Schelde. De gegenereerde waterstands daling bij stormtij is echter van geringe omvang. Dit is te wijten aan de ligging van het projectgebied in het estuarium. Immers, enkel het volume boven het gemiddeld hoogwaterpeil kan bij ontpoldering aangesproken worden bij stormvloed, de rest wordt al ingenomen bij een gewoon hoogwater en is dus niet meer beschikbaar voor berging. Omwille van deze reden hebben rivierverruimende ingrepen stroomopwaarts in het bekken meer impact naar waterstands daling toe dan ter hoogte van de grenspolders.

5 Andere bevredigende oplossingen (alternatieven)

Voor een algemene alternatieven afweging van het gehele project wordt verwezen naar de ontheffingsaanvraag van 31 mei 2013 (zie FF/75C/2013/0155.toek.js0).

Algemeen kan het volgende gesteld worden. Binnen het project Herinrichting Hertogin Hedwigepolder zijn meerdere alternatieven uitgewerkt. Bij de uitwerking van de alternatieven zijn natuurlijkheid, draagvlak, realisatietijd en kosten meegenomen en afgewogen.

Bij het ontmantelen van het geschikte biotoop voor de havik, zal rekening gehouden worden met de kwetsbare perioden van de soorten. Hierdoor wordt de schade aan de soorten zo veel als mogelijk beperkt. Er zijn geen andere alternatieven mogelijk waardoor de soorten minder schade kunnen ondervinden van de werkzaamheden.

6 Mitigatie

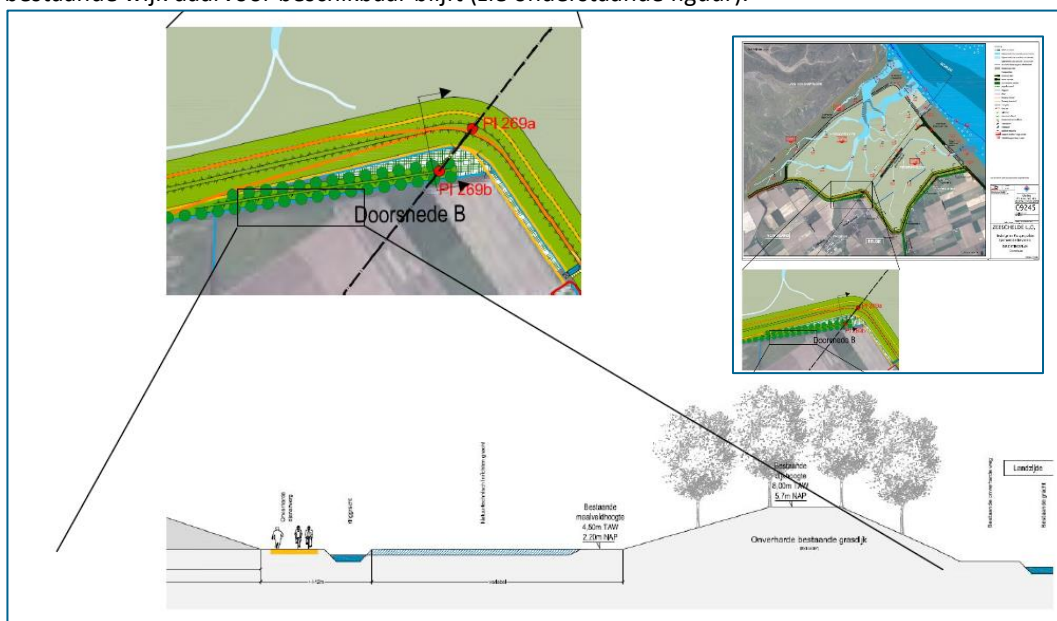
6.1 Worden er maatregelen getroffen die het effect van uw initiatief op een of meerdere soorten verzachten?

Ja; zie paragraaf 6.2 en Hoofdstuk 4 in de tussentijdse monitoringsrapportage 2020 (Wieland et al., 2020). In Hoofdstuk 4 van deze tussentijdse monitoringsrapportage is aangegeven welke mitigerende maatregelen per soort zijn getroffen.

Op 17 augustus 2020 heeft een veldbezoek plaatsgevonden aan de locatie. Daarbij heeft een inspectie van de mitigerende voorzieningen plaatsgevonden, en is een toelichting gegeven op de wijze van verplaatsing van de betreffende soorten. De bevindingen zijn verwerkt in de beschrijving van de stand van zaken in Bijlagen 3, 4 en 5.

Toelichting veldspitsmuis

Voor de veldspitsmuis (en andere kleine zoogdieren) wordt een natuurgebied aangelegd in de zuidwesthoek van de Hedwigepolder, waar een spie tussen de nieuwe en een restant van de bestaande wijk daarvoor beschikbaar blijft (zie onderstaande figuur).

Figuur 6.1 Locatie en impressie van het natuurgebied in de spie tussen de oude en nieuwe dijk

Toelichting bomenrij vleermuizen

Op de kruising van de Prosperweg en de Engelberstraat wordt een verbindend element aangebracht tussen de populierenrijen langs de Hedwigepolder en de lindenlaan langs de Prosperweg (zie Figuur 6.2). De verbindende beplanting moet de verbinding vormen voor vleermuizen op vliegroute.

De bomenrij staat gepland op een locatie ten zuiden van de nieuwe primaire kering. De aanplant van bomen langs de dijk is echter aan strikte regels gebonden in verband met de beschermingszone van de dijk. In overleg met het Waterschap wordt alsnog na afronding van de dijkwerkzaamheden een geschikte duurzame locatie gezocht voor de aanplant van de bomenrij. Voor de tussenliggende periode wordt de ontbrekende schakel ingevuld in de vorm van een palenrij met palen van 4 à 6 meter lengte.

Figuur 6.2 Locatie van beoogde verbindende bomenrij tussen bestaande rijbeplantingen

6.2 Mitigerende maatregelen

Beschrijf per soort welke maatregelen worden getroffen, die de effecten van het initiatief op de soort verzachten of voorkomen. Maak hierbij onderscheid tussen maatregelen die bewezen effectief zijn en maatregelen waarvan niet met 100% zekerheid vast staat dat deze effectief zijn.

6.2.1 Havik

Algemeen

De havik is een roofvogel die inmiddels over het hele land verspreid voorkomt en het gehele jaar aanwezig is. De havik komt voor in allerlei biotopen variërend van parkachtige gebieden tot bosgebieden en zelfs in stedelijk gebied waar de soort overvliegend en jagend wordt waargenomen. Als leefgebied is een combinatie van bos met geschikte nestbomen en open gebieden om te jagen vereist. Het biotoop waarin wordt gejaagd is variabel, zowel in bosgebied, tussenliggende akkers en weilanden, andere aangrenzende open gebieden zoals heide maar ook in de stad. Prooibeschikbaarheid is daarin een belangrijke component. In de winter kan de havik naar nog openere terrein uitwijken.

Vroeger was het verspreidingsgebied van de havik beperkt tot grote, stille bosgebieden. De soort is gespecialiseerd in het overrompelen van andere vogels en heeft een groot foerageergebied ('home range') van soms honderden hectaren groot. De havik is territoriaal en kan zowel zelf een nest bouwen alsook nesten van andere vogels opknappen. Het nest van de havik is groot met een basis van stevige takken dat zich hoog in de kroon van een loofboom maar meestal in een naaldboom bevindt. Het nest kan jarenlang gebruikt worden.

De soort is op Europees schaalniveau niet bedreigd en de trend was positief vanaf de jaren '70 ook in Nederland. Sinds 2010 neemt de havikstand weer iets af met name in Hoog-Nederland waarschijnlijk gerelateerd aan prooibeschikbaarheid (zoals de houtduif), maar mogelijk speelt vervolging ook een rol (bron: Sovon en Vogelbescherming).

Situatie in Zeeland

Sinds 2002 heeft de havik zich definitief gevestigd in Zeeland. De soort had zich op een bepaald moment al verspreid over het hele land, alleen in Zeeuws-Vlaanderen broedde de havik nog niet. De havik heeft Zeeland vanuit twee richtingen gekoloniseerd: vanuit het westen van Noord-Brabant naar het oosten van Zeeland en vanuit Zuid-Holland naar het noordwesten van Zeeland.

Het eerste nest van de havik in Zeeuws-Vlaanderen werd in 2012 aangetroffen. Sindsdien is het aantal broedparen gestegen, met een totaal aantal broedparen in Zeeland dat wordt geschat op 55-75 paren. In Zeeuws-Vlaanderen gaat het om 10-12 en misschien zelfs 15 paren. De trend in Zeeland is nog steeds positief (RWZ, n.d.).

De staat van instandhouding van de havik is gunstig voor de provincie Zeeland. Er is sprake van een positieve trend.

Havik in het plangebied – mitigerende maatregelen

Binnen het plangebied is een nest van de havik aangetroffen. In verband met het verwijderen van de aanwezige houtopstanden zal ook het nest van de havik worden verwijderd, alsmede de overige houtopstanden die potentieel geschikte nestgelegenheid bieden. Aangezien de soort zich in Zeeland in een gunstige staat van instandhouding bevindt, er sprake is van een positieve trend in Zeeland en Zeeuws-Vlaanderen, wordt gesteld dat het verlies van één nest de ingezette positieve trend in Zeeuws-Vlaanderen niet wezenlijk zal beïnvloeden.

Bij het verwijderen van het nest moet rekening worden gehouden met de kwetsbare perioden van de soort; het verwijderen van het nest / de nestboom dient plaats te vinden buiten de broedperiode. Om aan dit criterium te voldoen zal het haviksnest pas na het broedseizoen in 2020 worden verwijderd, zodat het nest in 2020 nog gebruikt kan worden.

Als tegemoetkoming voor het verlies van geschikte broedbomen zullen nestmanden worden opgehangen in houtopstanden buiten de Hedwigepolder, zodat de havik uitwijkmogelijkheden geboden wordt. Het aanbrengen van vervangende nestgelegenheid is weliswaar geen formeel erkende compensatiemaatregel bij het verloren gaan van nesten, maar wordt wel voorgesteld omdat het in ieder geval een positieve bijdrage kan leveren aan de lokale roofvogelstand in het algemeen (Fagoed, (blz 27, 27) n.d. in Jaarverslag 2017-2018 van de Roofvogelwerkgroep Zeeland). De nestmanden dienen te worden geplaatst in middeloude of oude bomen, zo dicht mogelijk bij de Hedwigepolder.

Naarmate de bossen in het oostelijk deel van Zeeland ouder worden, worden deze gebieden ook geschikt als broedbiotoop voor de havik.

7 (Gunstige) staat van instandhouding van de betreffende soorten

Motiveer hieronder per soort op welke wijze wordt voldaan aan genoemde voorwaarde. Soorten (habitatrichtlijn, Bonn, Bern en andere beschermde soorten); Onderbouwing dat er geen afbreuk wordt gedaan aan het streven de populaties van de betrokken soort in hun natuurlijke verspreidingsgebieden in een gunstige staat van instandhouding laten voortbestaan.

Huidige staat van instandhouding

Onderstaande gegevens omtrent de staat van instandhouding zijn afkomstig van Sovon, uit de Verspreidingsatlas en uit het Jaarverslag 2017-2018 van de Roofvogelwerkgroep Zeeland:

- Havik: Staat van instandhouding: Gunstig (bron: www.SOVON.nl); Rode lijst: -. In Zeeland neemt het aantal broedparen toe, er is sprake van een positieve trend.

Effecten op de gunstige staat van instandhouding

De werkzaamheden zullen geen afbreuk doen aan de gunstige staat van instandhouding van de havik.

Havik

Binnen het plangebied is een enkel broedpaar van de havik aanwezig. In het kader van de herinrichting van de Hedwigepolder worden de aanwezige biotopen verwijderd. De havik preferereert oude populierenbossen, welke niet binnen enkele jaren ter compensatie gerealiseerd kunnen worden, waardoor geschikt biotoop verloren gaat. De staat van instandhouding van de havik komt niet in het geding op regionaal niveau of hoger, aangezien de trend binnen Zeeland positief is en de staat van instandhouding op landelijk niveau gunstig is (Sovon, 2019; WRZ, n.d.).

Literatuur

Fagoed, (n.d.). Jaarverslag 2014.

Provincie Zeeland, 2018. Beleidsnota Natuurwetgeving *Meer prioriteit voor Zeeuwse biodiversiteit*. 7 december 2018.

Wieland A. et al 2019. Monitoringsrapport Hedwige-Prosperpolder, 2019. Corridor cvba, Nazareth.

Wieland A. et al 2020. Tussentijds rapport monitoring Hedwige-Prosperpolder, 2020. Corridor cv, Nazareth.

Werkgroep Roofvogels Zeeland (WRZ). n.d. Jaarverslag Werkgroep Roofvogels Zeeland 2017 en 2018.

Overig:

Globespotter, 2019

www.sovon.nl

www.vogelbescherming.nl

Wet natuurbescherming: <http://wetten.overheid.nl/BWBR0037552/2017-09-01>

Bijlagen

Bijlage 1 – Concept notitie bevoegdheid vergunning en ontheffing

*Bevoegdheid in het kader van vergunning en ontheffing op basis van de Nbw voor het Hedwigeproject
Concept notitie 4 juni 2020*

Inleiding – schets van de voorliggende situatie

Met toepassing van de rijkscoördinatie-regeling, zijn in 2014 een vergunning Nbw 1998 en een ontheffing op basis van de Flora en faunawet verleend. De vergunningen hebben een looptijd tot het einde van het jaar. In de tussentijd is de Nbw-vergunning gewijzigd, en is er een aanvullende ontheffing verleend voor nieuw aangetroffen soorten. Inmiddels zijn we in mei 2020 het overleg over de verlenging van vergunning en ontheffing gestart. Daaruit is naar voren gekomen dat verlenging van de vergunning (gebiedsbescherming) en de verlenging van de ontheffing (soortenbescherming) apart aangevraagd worden bij respectievelijk LNV en RVO. De bevoegdheid op rijksniveau komt voort uit de aanvraag door De Vlaamse Waterweg, als zijnde een (onderdeel van) een buitenlandse mogendheid.

Bij het onderdeel soortenbescherming is van belang dat er sprake is van een nieuw aangetroffen soort, de Havik. Door RVO is aangegeven, dat deze nieuwe soort, en de verlenging in één ontheffingsaanvraag meegenomen kunnen worden. Er heeft ieder jaar een natuuronderzoek plaatsgevonden, het verslag is jaarlijks aangereikt aan RVO. Dit geeft, in aanvulling met de aanvraag, naar inschatting van RVO, voldoende informatie om het besluit te kunnen nemen.

Het bureau dat het natuuronderzoek en de aanvraag doet, Antea Group, schat in dat er met de panoramaheuvel geen ontheffing gemoeid is, maar zekerheidshalve wordt dit punt door Antea Group nog gecontroleerd.

Voor de verlenging van de Nbw vergunning, is van belang dat de panoramaheuvel zelf een gewijzigde vorm van grondverzet betekent: waar eerst rekening werd gehouden met de afvoer van het grondoverschot, wordt deze grond nu in de heuvel verwerkt. Dit is een (positieve) wijziging ten opzichte van de oorspronkelijke aanvraag in 2014. Onze insteek is, om de verlenging, en dit gewijzigde grondverzet in dezelfde aanvraag mee te nemen. Als grondslag daarvoor is door Antea Group een passende beoordeling opgesteld.

Naast de panoramaheuvel, is een toren voorzien op de panoramaheuvel. In eerste instantie was de insteek om hier straks, ten tijde van de bouw, een aparte natuurvergunning aan te vragen bij de provincie, nu deze toren niet gebouwd wordt door De Vlaamse Waterweg, maar (waarschijnlijk) in opdracht van de provincie zelf. Daarbij kwam de vraag naar voren, of het geheel niet beschouwd kan worden als één project, en, voor wat betreft de Natuurbeschermingswet, als geheel meegenomen kan worden in de aanvraag aan LNV. De passende beoordeling die Antea Group heeft opgesteld heeft overigens ook betrekking op het geheel.

Advies Landsadvocaat

Op basis van bovenstaande inleiding, is advies gevraagd aan Hans Besselink (Landsadvocaat). Daarbij zijn de volgende vragen gesteld:

- Klopt het dat vergunning en ontheffing inderdaad op rijksniveau verleend kunnen worden en als twee separate onderdelen aangevraagd worden? En klopt het dat er geen rol is voor de provincie in de hoedanigheid van bevoegd gezag?

- Kan de toren inderdaad al meegenomen worden in de Nbw vergunning, als zijnde een onderdeel van 1 project? Daarbij is mogelijk van belang, dat de omgevingsvergunning voor de activiteit bouwen (van de toren) later aangevraagd zal worden (dus eerst omgevingsvergunning strijdig gebruik, daarna bouwen).
- Klopt het dat de Nbw vergunning 1 dag voor aanvraag omgevingsvergunning ingediend moet worden om aanhaken te voorkomen?

Het antwoord is drie keer: ja.

- *Bevoegd gezag voor zowel de ontheffing als de vergunning is op grond van artikel 1.3, eerste lid, onder h, van het Besluit natuurbescherming de minister van LNV, en daarmee is er dus geen rol voor GS. In de praktijk worden bij LNV vergunningen en ontheffingen door afzonderlijke diensten verleend. De ontheffing kan inderdaad bij RVO worden aangevraagd.*
- *Het ligt voor de hand om dit als één project te zien. De uitkijktoren moet immers noodzakelijkerwijs op de panoramaheuvel worden geplaatst. Dat later de omgevingsvergunning in twee gedeelten zal worden verleend, maakt daarbij niet uit.*
- *De aanhaakplicht voor de natuurtoestemmingen geldt inderdaad niet als de aanvragen voor de natuurvergunning en –ontheffing al zijn ingediend vóór het indienen van de omgevingsvergunningaanvraag.*

De Vlaamse Waterweg NV

In het Verdrag tussen het Koninkrijk der Nederlanden en het Vlaams Gewest betreffende de uitvoering van de ontwikkelingsschets 2010 Schelde-estuarium is in artikel 3 lid 2 sub b bepaald, dat er intergetijdengebied met een omvang van minimaal 440 ha in de Hertogin Hedwigepolder en het noordelijk gedeelte van de Hertog Prosperpolder ontwikkeld wordt.

In artikel 4 lid 4 sub b is bepaald dat Vlaanderen (het Vlaams Gewest) zorg draagt voor de voorbereiding en de uitvoering van de in Artikel 3, tweede lid, omschreven projecten en werken, daaronder begrepen studie en onderzoek, het opmaken van plannen en aanbestedingsbescheiden, de aanbesteding en het toezicht.

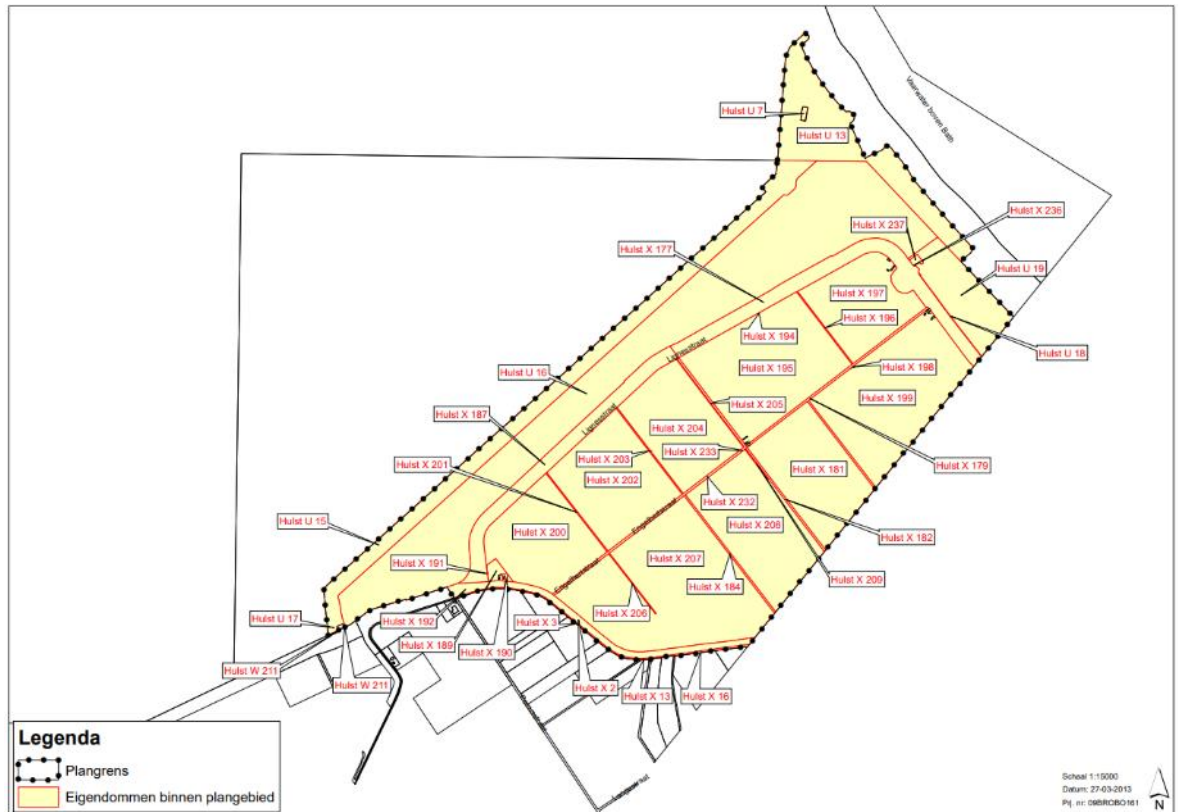
Gelet op deze bepaling zijn de oorspronkelijke vergunning en ontheffing, zoals genoemd in de inleiding, aangevraagd door en verleend aan Waterwegen en Zeekanaal NV, als zijnde een onderdeel van c.q. een uitvoeringsdienst van het Vlaams Gewest. Later heeft er een naamswijziging plaatsgevonden, waardoor Waterwegen en Zeekanaal NV nu aangeduid wordt als de Vlaamse Waterweg NV¹.

Binnen het Vlaams Gewest werd aan Waterwegen en Zeekanaal NV expliciet door de Vlaamse Regering in haar besluit van 22 juli 2005 betreffende de Langetermijnvisie Schelde-estuarium de opdracht vertrekt tot de realisatie en voorbereiding van de projecten ter uitvoering van het geactualiseerde Sigmaphan, waaronder het project Hedwigepolder en noordelijk gedeelte Prosperpolder.

Als zijnde een onderdeel van de buitenlandse mogendheid zoals bedoeld in het Besluit natuurbescherming, heeft de verlening van vergunning en ontheffing oorspronkelijk plaatsgevonden door respectievelijk LNV en RVO. De verlengingen van deze besluiten, in combinatie met de wijzigingen die zich hebben voorgedaan, wordt in lijn hiermee dan ook de aanvraag ingediend bij LNV en RVO.

¹ Overeenkomstig het decreet van 23 december houdende diverse maatregelen inzake de herstructurering van Waterwegen en Zeekanaal NV van publiek recht en nv De Scheepvaart van publiek recht werd Waterwegen en Zeekanaal NV overgedragen aan De Vlaamse Waterweg NV.

Bijlage 2 – Kadastrale kaart

Bijlage 3 – Overzicht stand van zaken

A Stand van zaken uitvoering werken: wat is er tot op heden gebeurd en wanneer heeft dit plaatsgevonden (inclusief de voorbereidende werkzaamheden zoals sloop en rooien bomen)

1. Rooien van bomen: dit werd gefaseerd uitgevoerd in de periodes 3 januari 2019 – 28 februari 2019, 18 november 2019 – 6 januari 2020, 3 februari 2020 – 18 maart 2020;
2. Sloop van gebouwen: dit werd gefaseerd uitgevoerd in de periodes november 2018 – februari 2019 en 16 oktober 2019 – 22 oktober 2019;
3. Uitgraven krek- en geulenstelsel: maart 2020 tot heden;
4. Bouw van de nieuwe primaire waterkering: maart 2020 tot heden.

B1. Stand van zaken extra vervangende natuurgebied buiten het plangebied.

Direct naast het plangebied, is een extra vervangend natuurgebied ingericht. Dit plangebied is ingericht omdat het vervangende natuurgebied binnen het plangebied pas later ingericht kon worden vanwege de lange duur van de onteigeningsprocedure. Tevens is dit gebied bedoeld voor de rugstreeppad (zie wijziging op de ontheffing) In 2016 is dit aanvullend natuurgebied van 0,5 ha gerealiseerd en zal met name gaan functioneren als leefgebied voor de rugstreeppad en de veldspitsmuis. Tevens dient het als foerageergebied en verblijfplaats voor vleermuizen en als foerageergebied voor de uilen. In de monitoringsrapportage van 2018 zijn in figuur 3.4, 3.5, 3.6a en 3.6b de locatie en technische tekening van het gebied te zien. Op dit moment zijn met name de vleermuizen en rugstreeppadden waargenomen.

B2. Stand van zaken monitoring 2020 (tot 15 juli 2020) (Wieland et al., 2020).

Aangetroffen beschermde soorten in het kader van de Wnb binnen het plangebied tot 15 juli 2020:

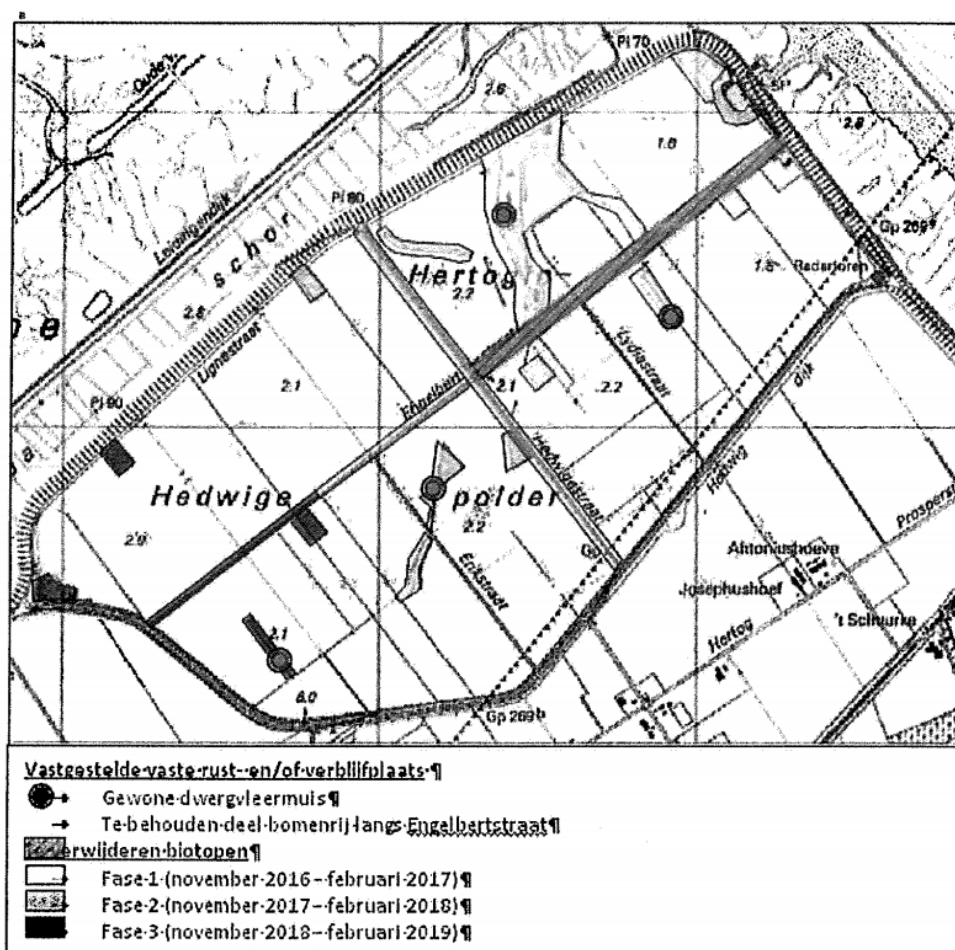
- Gewone dwergvleermuis
- Gewone grootoorvleermuis
- Buizerd
- Havik
- Boomvalk (nestlocatie aan rand van plangebied blijft behouden)
- Rugstreeppad.

C. Maatregelen en uitvoering daarvan conform de oorspronkelijke ontheffing

Algemene voorschriften

1. Het is niet toegestaan, in verband met de voortplantingsperiode van de gewone dwergvleermuis, veldspitsmuis, buizerd, kerkuil en de ransuil, om in de periode van 31 maart tot en met 31 augustus, versturende werkzaamheden uit te voeren, zoals kappen, maaien, graven. Afhankelijk van het seizoen en de weersomstandigheden kan deze periode langer dan wel korter zijn. De geschiktheid van de periode voor het uitvoeren van de werkzaamheden dient te worden bepaald door een deskundige op het gebied van zoogdieren en vogels.

2. Het is daarnaast niet toegestaan versturende werkzaamheden uit te voeren, zoals kappen, maaien, graven aan de dijken en de Pielenput tijdens de winterslaap van de veldspitsmuis van half november tot eind maart. Afhankelijk van het seizoen en de weersomstandigheden kan deze periode langer dan wel korter zijn. De geschiktheid van de periode voor het uitvoeren van de werkzaamheden dient te worden bepaald door een deskundige op het gebied van zoogdieren en vogels.
3. Er dient gefaseerd te worden gewerkt. De fasering is weergegeven in figuur 10 van het bij de aanvraag gevoegde rapport "Activiteitenplan Project Herinrichting Hedwegepolder" van 11 juni 2013 (bijlage 4 bij dit besluit).

Stand van zaken

Ad 1	Dit is meegegeven aan de aannemer, de vergunningvoorschriften zijn opgenomen in een ecologisch werkprotocol dat als bijlage bij het bestek der werken werd gevoegd. De aannemer heeft een ecooloog aangesteld om het werk te begeleiden.
------	--

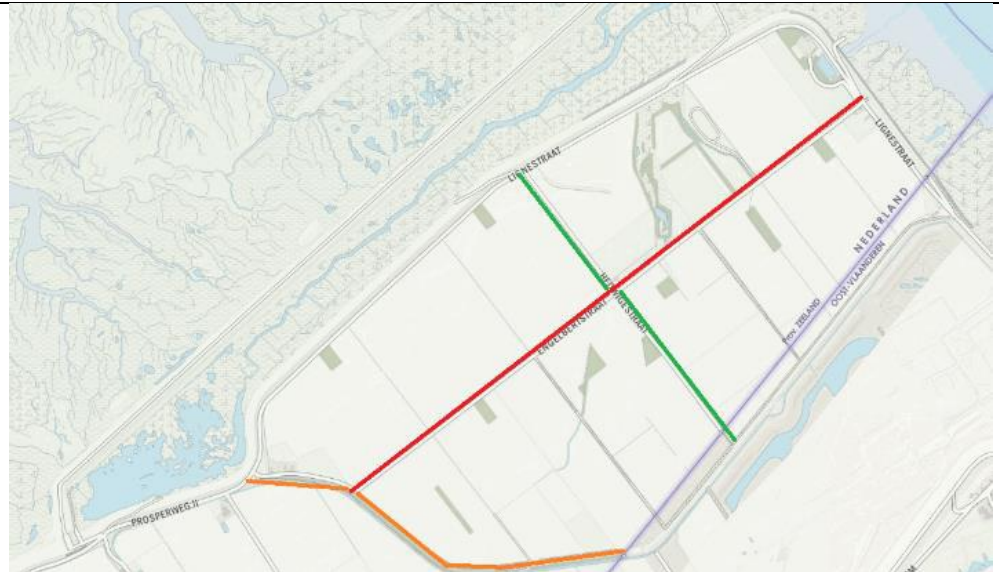
Ad 2	Dit is meegegeven aan de aannemer, de vergunningvoorschriften zijn opgenomen in een ecologisch werkprotocol dat als bijlage bij het bestek der werken werd gevoegd. De aannemer heeft een ecooloog aangesteld om het werk te begeleiden.
Ad 3	De ontmanteling van de biotopen is later gestart dan opgenomen in het activiteitenplan gelet op de langlopende gerechtelijke procedures betreffende de onteigening van de Hedwigepolder. De feitelijke start van de ontmanteling begon eind 2018. De fasering is in de tijd opgeschoven maar de principes zijn behouden en staan beschreven in het ecologisch werkprotocol.

Voorschriften buizerd, kerkuil en de ransuil

4. U dient ten aanzien van de buizerd de maatregelen van pagina 21 tot en met 23 (bijlage 2 bij dit besluit) en de maatregelen genoemd in bijlage 2 (bijlage 3 bij dit besluit) van het bij de aanvraag gevoegde rapport "Activiteitenplan Project Herinrichting Hedwigepolder" van 11 juni 2013 uit te voeren.
5. U dient ten aanzien van de kerkuil de maatregelen van pagina 25 tot en met 26 (bijlage 2 bij dit besluit) en de maatregelen genoemd in bijlage 2 (bijlage 3 bij dit besluit) van het bij de aanvraag gevoegde rapport "Activiteitenplan Project Herinrichting Hedwigepolder" van 11 juni 2013 uit te voeren.
6. U dient ten aanzien van de ransuil de maatregelen van pagina 28 tot en met 30 (bijlage 2 bij dit besluit) en de maatregelen genoemd in bijlage 2 (bijlage 3 bij dit besluit) van het bij de aanvraag gevoegde rapport "Activiteitenplan Project Herinrichting Hedwigepolder" van 11 juni 2013 uit te voeren.

Stand van zaken

Ad 4 (buizerd)	- Er wordt gefaseerd gewerkt. De eerste fase liep van eind 2018 tot begin 2019. De volgende bomen en bomenrijen werden gerooid (zie figuur 2): <ol style="list-style-type: none">1. Eenzijdige bomenrij (rode lijn) langs de Engelbertstraat over de gehele lengte van deze straat;2. Eenzijdige bomenrij (groene lijn) langs de Hedwigestraat;3. Bomenrijen (oranje lijn) op de Zeedijk van de Prosperpolder.
-------------------	---

Figuur 2. Locaties te rooien bomenrijen langs Engelbertstraat (rode lijn), Hedwigestraat (groene lijn) en Zeedijk van de Prosperpolder (oranje lijn).

De tweezijdige bomenrij van populieren langs de Engelbertstraat werd aan de noordzijde gekapt. De bomenrij aan de noordzijde betreft 289 bomen. Daarvan hadden 9 bomen een functie als verblijfplaats voor vleermuizen; deze werden niet gekapt. De te behouden bomen werden door de toezichhoudend ecoloog ter plaatse aangewezen.

Er waren binnen de genoemde éénzijdig te kappen bomenrijen langs de Hedwigestraat geen bomen die moesten worden behouden vanwege ecologische functies.

Ook in de te rooien bomenrijen op de Prosper Zeedijk waren geen bomen die vanwege ecologische redenen niet mochten worden gekapt.

In deze fase van de ontmanteling werden geen nestbomen van de buizerd gekapt. De tweede fase liep van november 2019 tot maart 2020.

In februari 2020 zijn bomen ter hoogte van het moerasgebied 'Pielenuit' gecheckt op de aanwezigheid van broedvogels en vaste verblijfplaatsen van roofvogels.

Voorafgaand aan de werkzaamheden zijn aanwezige nesten gemarkeerd door ecoloog Alex Wieland. De gemarkeerde roofvogelnesten waren ten tijde van de werkzaamheden nog niet bezet door aanwezige roofvogels. Deze nestbomen werd gekapt.

De resterende nestbomen zullen (indien mogelijk) in een derde fase (later dit jaar) gekapt worden. Op dit moment staan er nog 3 bomen waarin zich 3 broedende vogels bevinden. Hier wordt de afstand van 75 meter gehandhaafd.

In de bomenrij hangen nu nog zo'n 30 kasten (10 bolle en 20 platte).

	<ul style="list-style-type: none">- Extra vervangend gebied buiten het plangebied is ingericht, dit fungeert als het bedoelde foerageergebied. Het natuurgebied zoals bedoeld in bijlage 3 van de ontheffing kon omwille van de eigendomssituatie toen nog niet aangelegd worden. Het natuurgebied zoals bedoeld in bijlage 3 van de ontheffing is gelegen tussen de Prosper Zeedijk en de nieuwe primaire waterkering. De werken aan de NPW zijn intussen gevorderd tot circa +4,7 m NAP (+7m TAW). Het tussenliggend gebied kan de komende maanden worden ingericht.
Ad 5 (kerkuil)	<ul style="list-style-type: none">- Er wordt gefaseerd gewerkt. De fasering van de ontmanteling van de biotopen wordt vermeld onder Ad 4.- Op het bijgevoegde kaartje (uilen) zijn de locaties voor de alternatieve verblijfplaatsen weergegeven.- Extra vervangend gebied buiten het plangebied is ingericht, dit is het bedoelde foerageergebied.
Ad 6 (ransuil)	<ul style="list-style-type: none">- De fasering van de ontmanteling van de biotopen wordt vermeld onder Ad 4.- Op het bijgevoegde kaartje (uilen) zijn de locaties voor de kunstnesten (manden) weergegeven.- Extra vervangend gebied buiten het plangebied is ingericht, dit is het bedoelde foerageergebied.

Actuele stand van zaken (Wieland et al., 2020):

- Dit jaar voor het eerst ook een broedlocatie buizerd net buiten het plangebied.
- Verdere monitoring van het functioneren van alternatieve nestlocaties steenuil.
- Er zijn 8 nieuwe ransuilmanden opgehangen welke broedseizoen 2020 nog niet in gebruik waren. Aankomende jaren monitoring wat functionaliteit van de maatregelen is.
- In overleg treden met eigenaren beplantingen in omgeving om daar ransuil broedmanden op te hangen om kans op succes te vergroten.
- In 2020 zijn 4 broedmanden opgehangen voor de havik (die ook geschikt zijn voor buizerd).
- Mitigerende maatregelen kerkuil werken goed.
- In toekomstige bebouwing zullen geschikte broedvoorzieningen worden aangebracht voor kerkuil zodat met name Gasplateau en Leidingendam kunnen voorzien in compleet habitat (de combinatie van broeden en foerageren).

Voorschriften veldspitsmuis

7. U dient ten aanzien van de veldspitsmuis de maatregelen van pagina 32 en 33 (bijlage 2 bij dit besluit) en de maatregelen genoemd in bijlage 2 (bijlage 3 bij dit besluit) van het bij de aanvraag gevoegde rapport “Activiteitenplan Project Herinrichting Hedwigepolder” van 11 juni 2013 uit te voeren.

Stand van zaken

Ad 7 (Veldspitsmuis)	<ul style="list-style-type: none">- Er wordt gefaseerd gewerkt. De fasering van de ontmanteling van de biotopen wordt vermeld onder Ad 4.- Vangacties zijn en worden uitgevoerd, opvolging hiervan vindt plaats tijdens de werfvergadering. Jaarlijks (in september) worden vangacties gedaan.- Dijkbeheer Zeedijk en Scheldedijk (deels korter, deels minder intensief) is aangepast.- Er is geschikt biotoop in het nieuwe, vervangende natuurgebied buiten het plangebied.
-------------------------	--

Voorschriften gewone dwergvleermuis en de ruige dwergvleermuis

8. U dient ten aanzien van de gewone dwergvleermuis de maatregelen van pagina 35 tot en met 37 (bijlage 2 bij dit besluit) en de maatregelen genoemd in bijlage 2 (bijlage 3 bij dit besluit) van het bij de aanvraag gevoegde rapport “Activiteitenplan Project Herinrichting Hedwigepolder” van 11 juni 2013 uit te voeren.
9. U dient ten aanzien van de ruige dwergvleermuis de maatregelen van pagina 39 tot en met 41 (bijlage 2 bij dit besluit) en de maatregelen genoemd in bijlage 2 (bijlage 3 bij dit besluit) van het bij de aanvraag gevoegde rapport “Activiteitenplan Project Herinrichting Hedwigepolder” van 11 juni 2013 uit te voeren.
10. U dient ten aanzien van de ruige dwergvleermuis in totaal 80 platte kasten buiten het plangebied op te hangen. Deze kasten dienen in clusters van 10 stuks met een onderlinge afstand van 100 meter tussen de clusters, en verschillende oriëntaties (noord-oost-zuid-west) opgehangen te worden.

Stand van zaken

Ad 8 (dwergvleermuis)	<ul style="list-style-type: none">- Er wordt gefaseerd gewerkt. De fasering van de ontmanteling van de biotopen wordt vermeld onder Ad 4.- De vleermuistoren is gerealiseerd.- Op het bijgevoegde kaarten (vleermuizen) zijn de locaties voor de vleermuiskasten aangegeven .
Ad 9 (ruige dwergvleermuis)	<ul style="list-style-type: none">- Er wordt gefaseerd gewerkt. De fasering van de ontmanteling van de biotopen wordt vermeld onder Ad 4.

	<ul style="list-style-type: none">- Op het bijgevoegde kaartje (vleermuizen) zijn de locaties voor de kasten weergegeven.- Op de oude Prosper Zeedijk zijn de bomen geringd.
Ad 10	<ul style="list-style-type: none">- Op het bijgevoegde kaartje (vleermuizen) zijn de locaties van de kasten weergegeven.

11. Voorafgaand aan het ongeschikt maken van het leefgebied wordt dmv life traps een vangstronde gehouden in augustus tot november, de minst kwetsbare periode. Hierbij wordt per vangstplaats om de 10 meter een paar vallen geplaatst met een minimum van 20 vallen per vangstplaats. De vallen worden 2 tot 4 nachten voorafgaand aan de daadwerkelijke vangstronde open neer gezet zodat de aanwezige veldspitsmuizen kunnen wennen.
12. U dient op de grens van de Hertogin Hedwigepolder en de Prosperpolder een amfibiekerend scherm te plaatsen. Dit scherm dient gedurende de duur van de werkzaamheden te blijven staan, en te functioneren / onderhouden te worden.

Stand van zaken

Ad 11 (veldspitsmuis)	<ul style="list-style-type: none">- Vangactie is uitgevoerd Deze wordt jaarlijks in september uitgevoerd
Ad 12 (rugstreeppad)	<ul style="list-style-type: none">- Het amfibiescherm staat en wordt onderhouden

Maatregelen en uitvoering daarvan conform de wijziging op de ontheffing

Specifieke voorschriften

Algemeen

- h. U dient, met in achtneming van onderstaande voorschriften, de maatregelen uit te voeren zoals beschreven op de pagina's 30 tot en met 44 van het bij het wijzigingsverzoek gevoegde rapport 'Projectplan Herinrichting Hertogin Hedwigepolder' van 16 december 2016 en zoals beschreven in de aanvulling op het wijzigingsverzoek van 24 mei 2017 en de aanvulling van 7 juni 2017.

Huismus en steenuil

- i. U dient de werkzaamheden uit te voeren buiten de kwetsbare periode waarin het nest van de huismus wordt gebruikt als broedgelegenheid, maar binnen deze periode ook niet tijdens vorstperioden. Per jaar en per broedpaar kan deze periode zowel eerder als later beginnen en eindigen. Ik wijs u erop dat voor het broedseizoen geen standaardperiode wordt gehanteerd in het kader van de Wet natuurbescherming. Van belang is of een broedgeval aanwezig is, ongeacht de periode. De geschiktheid van de periode voor de uitvoering van de werkzaamheden dient te worden bepaald door een deskundige op het gebied van de huismus. Een deskundige zal bepalen wanneer en hoe de maatregelen daadwerkelijk uitgevoerd gaan worden.
- j. U dient bij de planning van de werkzaamheden rekening te houden met het broedseizoen van de steenuil. Deze loopt globaal van februari tot en met juli. Ik wijs u erop dat voor het broedseizoen geen standaardperiode wordt gehanteerd in het kader van de Wet natuurbescherming. Van belang is of een broedgeval aanwezig is, ongeacht de periode. Afhankelijk van het seizoen en de weersomstandigheden kan deze periode langer dan wel korter zijn. De geschiktheid van de periode voor het uitvoeren van de werkzaamheden dient te worden bepaald door een deskundige op het gebied van de steenuil.

Stand van zaken

Ad h	<ul style="list-style-type: none">- Op bijgevoegd kaartje (uilen) zijn de locaties voor de kasten weergegeven.- Het leefgebied nabij nieuwe nestlocaties is geoptimaliseerd.- Op bijgevoegd kaartje (mussen) zijn de locaties voor de mussentillen aangegeven.- Ter plaatse van nieuwe nestlocaties is tevens foerageergebied en gebied tbv dekkingsmogelijkheden van de huismus geoptimaliseerd dmv de aanplant van dekking gevende struiken.- Er is nieuw leefgebied voor de rugstreeppad gerealiseerd in het nieuwe natuurgebied buiten het plangebied.- De grazige vegetatie rond poelen wordt twee maal per jaar gemaaid en de poel wordt regelmatig opgeschoond.
------	---

	- Op bijgevoegd kaartje (vleermuizen) zijn de locaties voor de kasten weergegeven.
Ad i (huismus)	- Er wordt rekening houden met broedseizoen en vorstperiodes, zie het ecologisch protocol.
Ad j (steenuil)	- Er wordt rekening houden met broedseizoen, zie het ecologisch protocol.

Actuele stand van zaken (Wieland et al., 2020):

- Minimaal 40 alternatieve voorzieningen huismus.
- Aanvullende beplanting ten behoeve van dekking aangeplant.
- Voortzetten van monitoring. Als voorzieningen voor de huismus na vijf jaar niet of onvoldoende functioneren, worden voorzieningen verplaatst (of extra voorzieningen geplaatst).

Vleermuizen

- m. U dient bij de planning van de werkzaamheden rekening te houden met de kwetsbare paar- en kraamperiode van de gewone dwergvleermuis en met de kraamperiode van de gewone grootoorvleermuis. Voor de gewone dwergvleermuis lopen deze perioden globaal van half mei tot en met half juli en van half augustus tot en met half oktober. Voor de gewone grootoorvleermuis loopt deze periode globaal van mei tot en met half september. Afhankelijk van het seizoen en de weersomstandigheden kan deze periode langer dan wel korter zijn. De geschiktheid van de periode voor het uitvoeren van de werkzaamheden dient te worden bepaald door een deskundige op het gebied van de gewone dwergvleermuis en de gewone grootoorvleermuis.
- n. Voor de nieuw aan te planten populieren dient u een stamonttrek van 20 centimeter, een hoogte van vier tot vijf meter en een plantafstand van zes meter te hanteren.

Stand van zaken

Ad m (gewone grootoorvleermuis)	- Er wordt rekening gehouden met paar- en kraamperiode, zie het ecologisch protocol.
Ad n populierenbeplanting langs de nieuwe zeedijk verbinden met de westelijk gelegen rij lindenbomen	- Het waterschap heeft de opdracht om de populieren te planten en te onderhouden.

Actuele stand van zaken (Wieland et al., 2020):

- 3 platte vleermuiskasten Engelbertstraat worden gebruikt als dagverblijf ruige dwergvleermuis.
- Aanvullende kasten geplaatst in eerste kwartaal 2020 in beplanting langs de nieuwe primaire waterkering. Een aantal blijkt voor ruige dwergvleermuis te functioneren.
- Zijn in overleg met eigenaren van beplantingen in omgeving Hedwigepolder om daar geschikte vleermuiskasten voor ruige dwergvleermuis op te hangen.
- Vleermuistoren is geplaatst (april 2020).
- Vleermuiskasten buiten projectgebied aangevuld voor gewone dwergvleermuis.
- Verbinding tussen bestaande populierenbeplanting langs de primaire waterkering en westelijk gelegen rij lindebomen door middel van een scherm.
- Twee meervoudige kasten voor gewone grootoorvleermuis in boomgaard 500 meter ten westen van Hedwigepolder, te bereiken via bovenstaande vliegroute.

Voorgenomen activiteiten:

- Dakpannen verwijderen van woning september-oktober 2020.
- Slopen woning oktober-november 2020.
- Stapsgewijs rooien populierenrij in Engelbertstraat in delen van ca. 100 meter (winter 2020-2021).
- Verdere monitoring.

Rugstreepad

- p. U dient bij de planning van de werkzaamheden rekening te houden met kwetsbare voortplantings- overwinteringsperiode van de rugstreepad. Deze perioden lopen globaal van april tot en met juli en van half oktober tot en met maart. Afhankelijk van het seizoen en de weersomstandigheden kan deze periode langer dan wel korter zijn. De geschiktheid van de periode voor het uitvoeren van de werkzaamheden dient te worden bepaald door een deskundige op het gebied van de rugstreepad.
- q. U dient het wegvangen en verplaatsen van exemplaren van de rugstreepad uit te voeren na de overwinteringsperiode van de soort, gedurende de periode dat de exemplaren van de soort naar de voortplantingsplaatsen trekken.

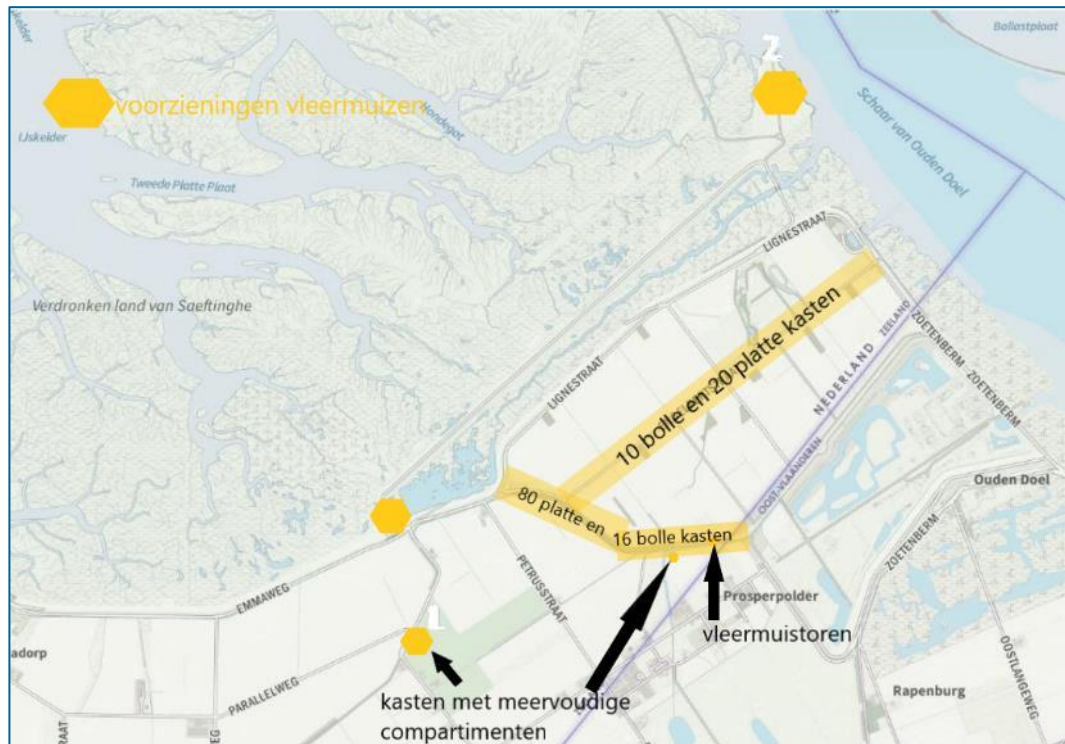
Stand van zaken

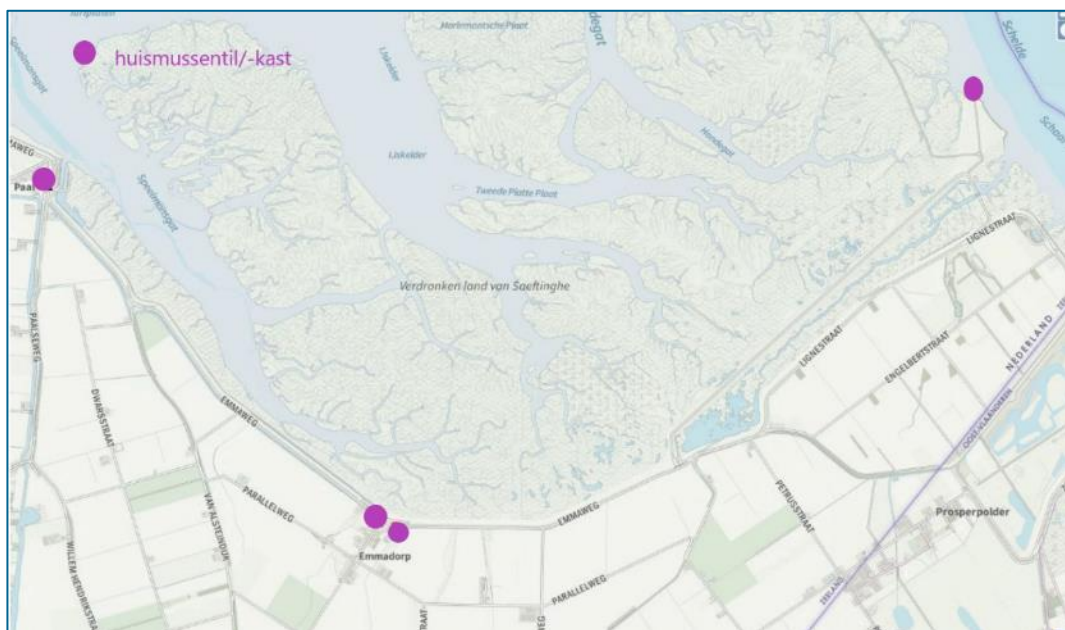
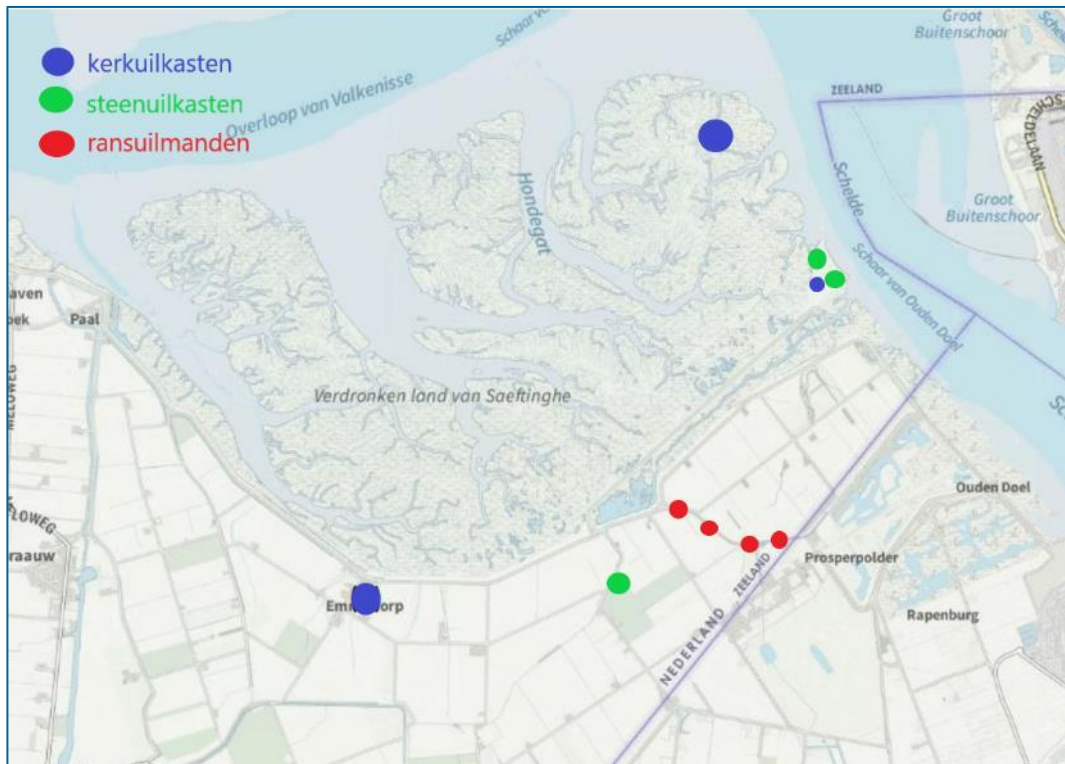
Ad m (rugstreepad)	- Er wordt rekening houden met voortplantings- en overwinteringsperiode, zie het ecologisch protocol.
Ad n	- Actie is opgenomen in het ecologisch protocol. Thans geen rugstreepadden te zien.

Actuele stand van zaken rugstreepad (Wieland et al., 2020):

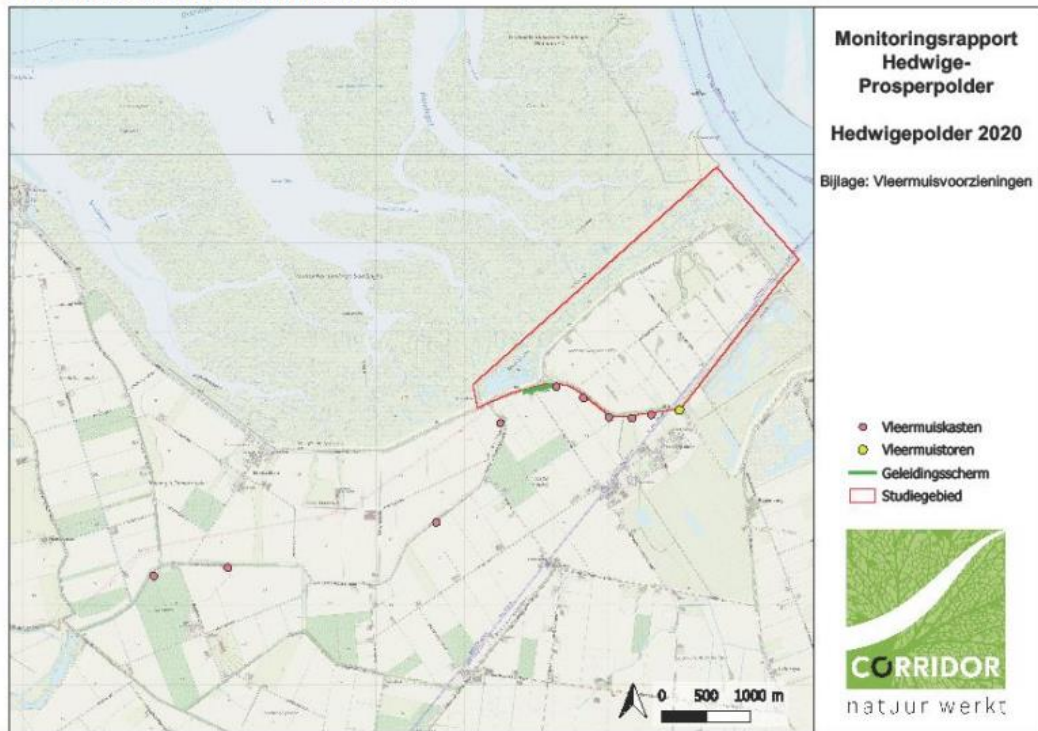
- Tot juni-juli geen activiteit.
- Uiteindelijk exemplaren aangetroffen in recent gegraven geul in plangebied.
- Compensatiepoelen buiten plangebied zijn voor aanvang voortplantingsseizoen vrijgemaakt van vegetatie en worden in het najaar weer onderhouden.
- In april en mei roepende exemplaren in de compensatiepoelen waargenomen, eind juni zijn de wateren drooggevallen.
- Poelen functioneren voor circa 10 individuen.
- Zal nog een extra voortplantingswater aangelegd worden nabij vleermuistoren in geplande aanvullende natuurgebied (winter 2020-2021).
- Onderhoud gericht op het geschikt houden van het voortplantingsbiotoop, wat betekent dat jaarlijks minimaal één van de biotopen onderhouden dient te worden.

Bijlage 4 – Voorzieningen vleermuizen, uilen, buizerd en huismussen

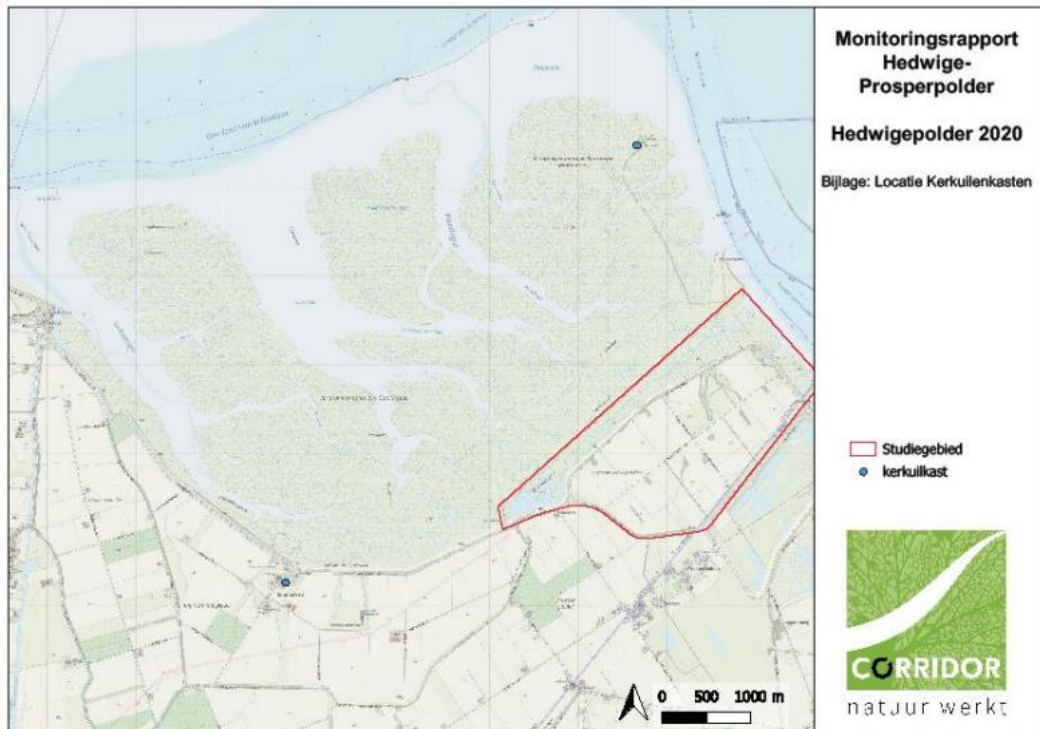

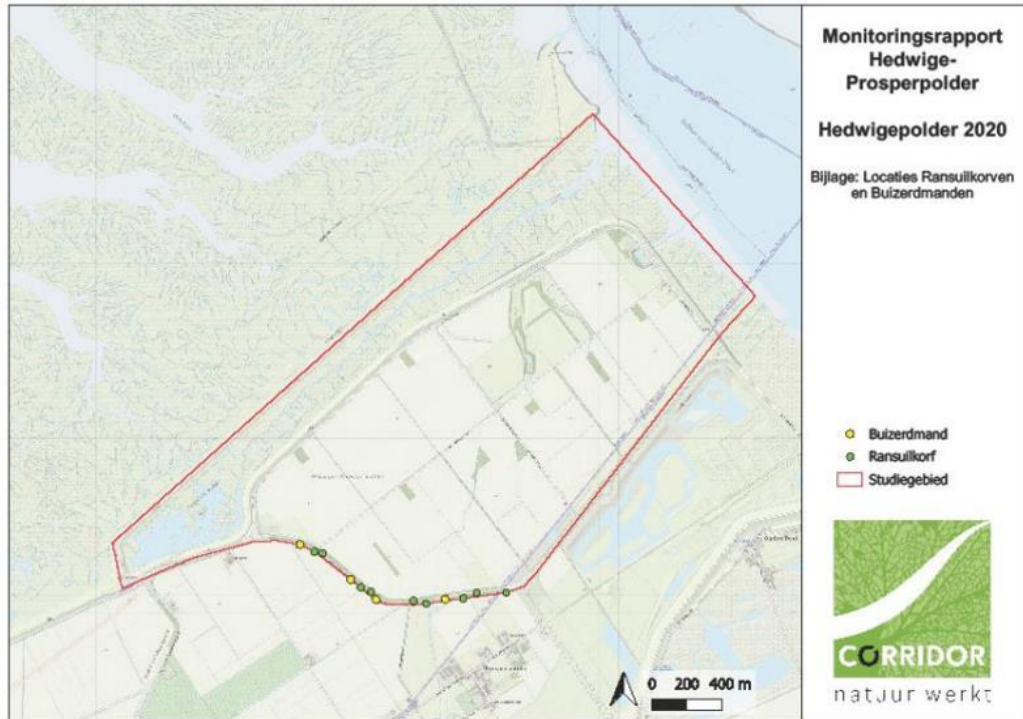
6.1 Locaties extra vleermuiskasten

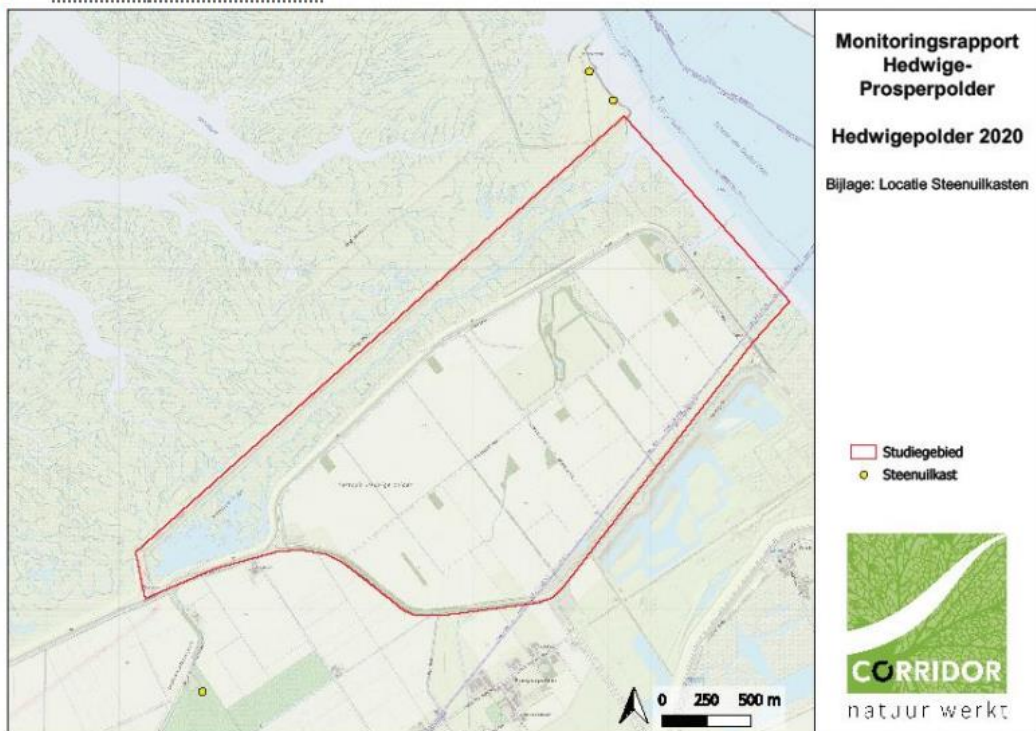
6.2 Locaties kerkuilkasten

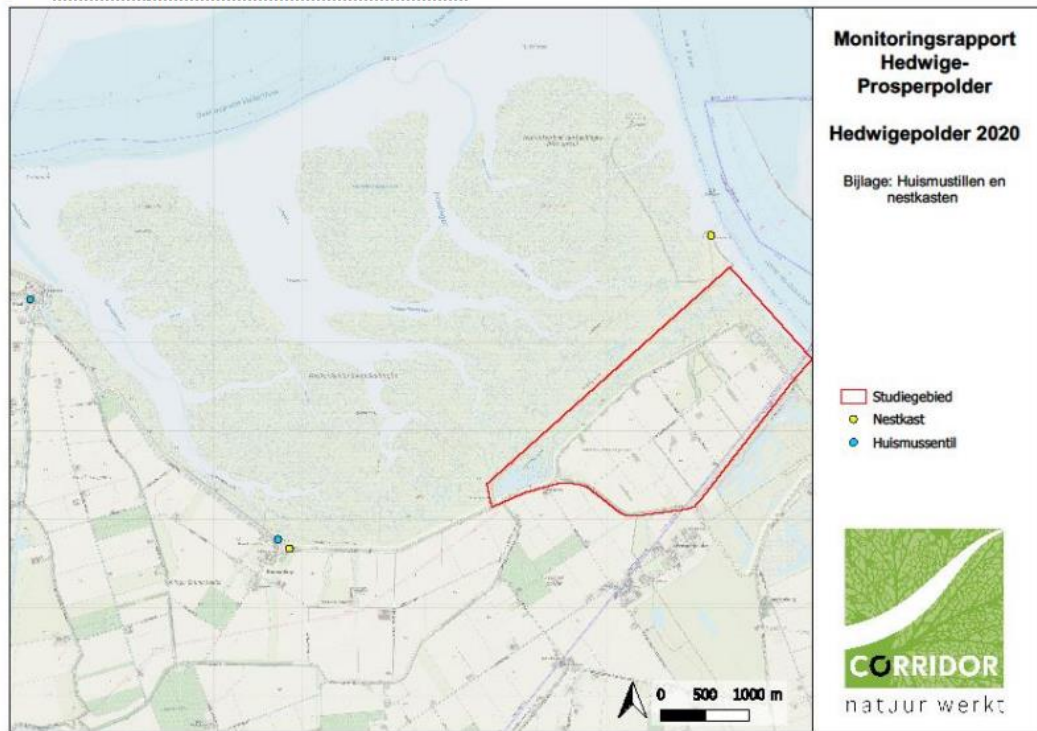
6.3 Locaties ransuilkorven en buizerdmanden

6.4 Locaties steenuilkasten

6.5 Locatie huismustillen en nestkasten.

**Bijlage 5 Tussentijdse Monitoringsrapportage
2020**

Tussentijds rapport Hedwige-Prosperpolder

Onderzoek beschermde natuurwaarden
Hedwigepolder 2020

Ontwerpversie 3

2020

Colofon

Auteur: Alex Wieland, Stefanie Pype, Lore De Wolf

© Corridor cvba, 2020

Dit rapport werd samengesteld in opdracht van De Vlaamse Waterweg.

Wijze van citeren:

Wieland A. et al 2020. Tussentijds rapport monitoring Hedwige-Prosperpolder, 2020. Corridor cv, Nazareth.

Corridor cv
Kerkstraat 108
9050 Gentbrugge
www.corridor.land

Foto omslag:

Rugstreeppad (*Bufo calamita*) – Rob Felix

Inhoud

1	Inleiding	4
2	Beschrijving van het studiegebied.....	5
3	Resultaten	6
3.1	Vaatplanten	6
3.2	Rugstreeppadden	6
3.3	Vogels	7
3.4	Roofvogels	8
3.5	Vleermuizen.....	9
4	Mitigerende maatregelen	10
4.1.1	Gewone dwergvleermuis.....	11
4.1.2	Gewone grootoorvleermuis.....	12
4.1.3	Ruige dwergvleermuis	12
4.1.4	Kerkuil	13
4.1.5	Stenuil.....	13
4.1.6	Ransuil.....	14
4.1.7	Rugstreeppad.....	14
4.1.8	Huismus	14
4.1.9	Veldspitsmuis.....	14
4.1.10	Havik	15
5	Samenvatting.....	16
6	Bijlagen	17
6.1	Locaties extra vleermuiskasten	17
6.2	Locaties kerkuilkasten	18
6.3	Locaties ransuilkorven en buizerdmanden.....	18
6.4	Locaties steenuilkasten.....	20
6.5	Locatie huismustillen en nestkasten.	21

1 INLEIDING

In 2019 zijn de inrichtingswerkzaamheden in de Hedwigepolder gestart. In de jaren daarvoor werden inventarisaties uitgevoerd naar beschermde soorten. Om te bepalen of er tijdens de werkzaamheden nieuwe beschermde soorten zich vestigen, of andere beschermde soorten voorkomen op andere terreindelen, of het gebied verlaten hebben, werd er volledige monitoring van de in de Hedwigepolder aanwezige soorten uitgevoerd. Daarbij kan bepaald worden of zich nieuwe beschermde soorten gevestigd hebben en kan ook bepaald worden of eerder aanwezige soorten, de de Hedwigepolder verlaten hebben. Met deze gegevens kunnen werkprotocollen aangepast worden en kunnen eventuele aanvullingen op ontheffingen aangevraagd worden.

De gegevens zijn onder andere verzameld door medewerkers van Altenburg en Wymenga die de werkzaamheden begeleiden vanuit de aannemer die de inrichtingswerkzaamheden uitvoert. Daarnaast zijn er waarnemingen verzameld door Corridor die ecologische begeleiding verzorgt namens de opdrachtgever van de werken en vergunninghouder (De Vlaamse Waterweg nv).

In de Hedwigepolder werd in 2020 een inventarisatie uitgevoerd naar soorten die beschermd worden in het kader van de Wet Natuurbescherming. Het gaat hierbij om de volgende soortgroepen: vogels, zoogdieren, amfibieën, vaatplanten en vogels. Het doel van deze tussentijdse rapportage is een beeld te geven van de resultaten van het uitgevoerde onderzoek met de resultaten tot 15 juli 2020. Van de soortgroep vogels worden in deze rapportage alleen de vogels behandeld waarvan het broedbiotoop jaarrond beschermd is en de soorten die in Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn categorie 5 vallen. Onder dit beschermingsregime vallen de Europees beschermde soorten als bedoeld in artikel 3.1 van de Wet Natuurbescherming.

Als eerste wordt een gebiedsbeschrijving gegeven. De biotische en abiotische omstandigheden bepalen welke soorten er kunnen voorkomen in een gebied. Vervolgens wordt uitleg gegeven over de manier waarop de inventarisatie werd uitgevoerd. Daarna worden de resultaten verwerkt. Van iedere beschermde soort is op kaart ingetekend waar deze werd waargenomen en wat de functionaliteit is van de mitigerende maatregelen.

2 BESCHRIJVING VAN HET STUDIEGEBIED

Het studiegebied is gelegen in de oostpunt van Zeeuws-Vlaanderen, in de gemeente Hulst. Het bestaat uit het Sieperdaschor, Zeedijk (Scheludedijk) en het Nederlandse deel van de Hedwigepolder.

Sieperdaschor

Dit gebied is circa 100 hectare groot en was tot circa 25 jaar geleden landbouwgebied. Na een dijkdoorbraak is de dijk niet meer hersteld en staat het onder getijdenwerking. Tweemaal per etmaal wordt het gebied overstroomd met brakwater uit de Westerschelde. Sommige delen spoelen alleen met springtij onder. De vegetatie bestaat voor grote delen uit riet. Ook zijn er biotopen met zeebies en zeeaster. Het noordoostelijke deel van het gebied valt onder een begrazingseenheid en wordt begraasd door runderen. Hier is de vegetatie lager. Tot op heden zijn hier nog geen werkzaamheden uitgevoerd.

Zeedijk

De Zeedijk bestaat uit korte grazige vegetatie. Deze vegetatie wordt jaarlijks gemaaid. In 2020 is er deels gemaaid en deels begraasd met schapen. Het doel is de vegetatie kort te houden.

Hedwigepolder

De Hedwigepolder is circa 300 hectare groot en is voor het merendeel gelegen op Nederlands grondgebied. Het grootste deel van de polder was tot en met 2018 in gebruik voor akkerbouw. In 2019 en 2020 zijn er geen gewassen ingezaaid en lagen de voormalige akkerbouwgronden braak. Op een aantal terreindelen waar werkzaamheden gepland waren is vooraf de vegetatie gemaaid. Een aantal aanwezige weilanden zijn begraasd met schapen of gehooïd. In de winter van 2018-2019 is 1 rij populieren omgezaagd in de Engelbertstraat. De andere rij populieren is blijven staan. Deze staat er nog steeds.

Verspreid over de Hedwigepolder liggen diverse kleine bosjes die aangelegd zijn voor de jacht. De bosjes bestaan uit populieren met onderbegroeiing van diverse soorten. In de winter van 2019-2020 is een deel van de beplanting gerooid. Door het gebied lopen verschillende wegen, sommige hiervan zijn onverhard. Langs deze wegen staan bomenrijen bestaande uit populieren of hagen. In de winter van 2019-2020 zijn circa de helft van de aanwezige bosjes gerooid.

Centraal in het gebied ligt een wat groter afgesloten gebied bestaande uit water, beplanting en weilanden, in de volksmond de Pielenput genoemd. Op deze locatie is alle beplanting verwijderd en is inmiddels een geul gegraven. In de Hedwigepolder zijn ook nog enkele oude restanten van stroomgeulen aanwezig die de functie hebben als sloot. De bebouwing van Engelbertstraat 2 is nog aanwezig. De sloop staat gepland in het najaar van 2020.

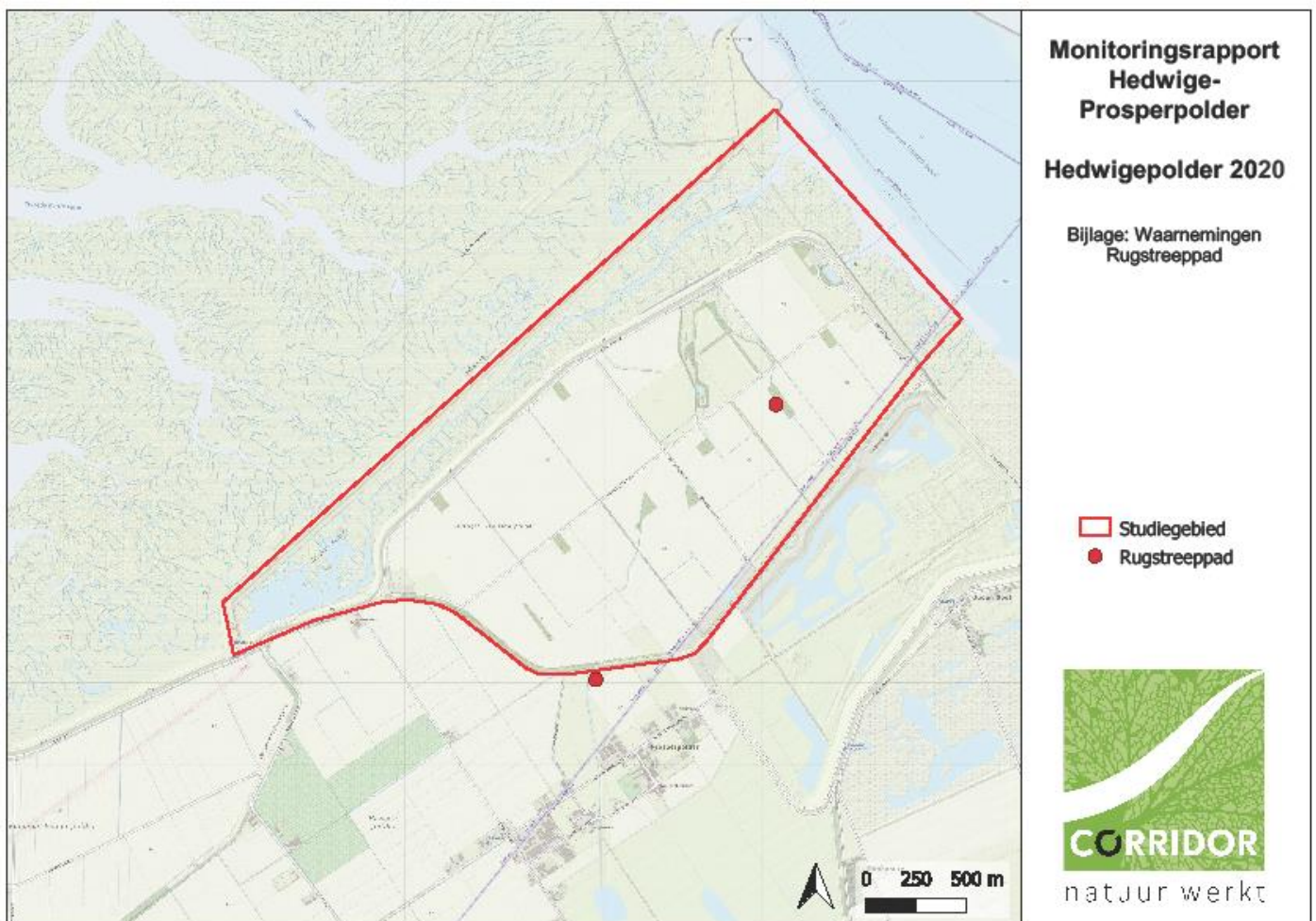
3 RESULTATEN

3.1 Vaatplanten

Van de soortgroep vaatplanten zijn geen beschermde soorten aangetroffen.

3.2 Rugstreepadden

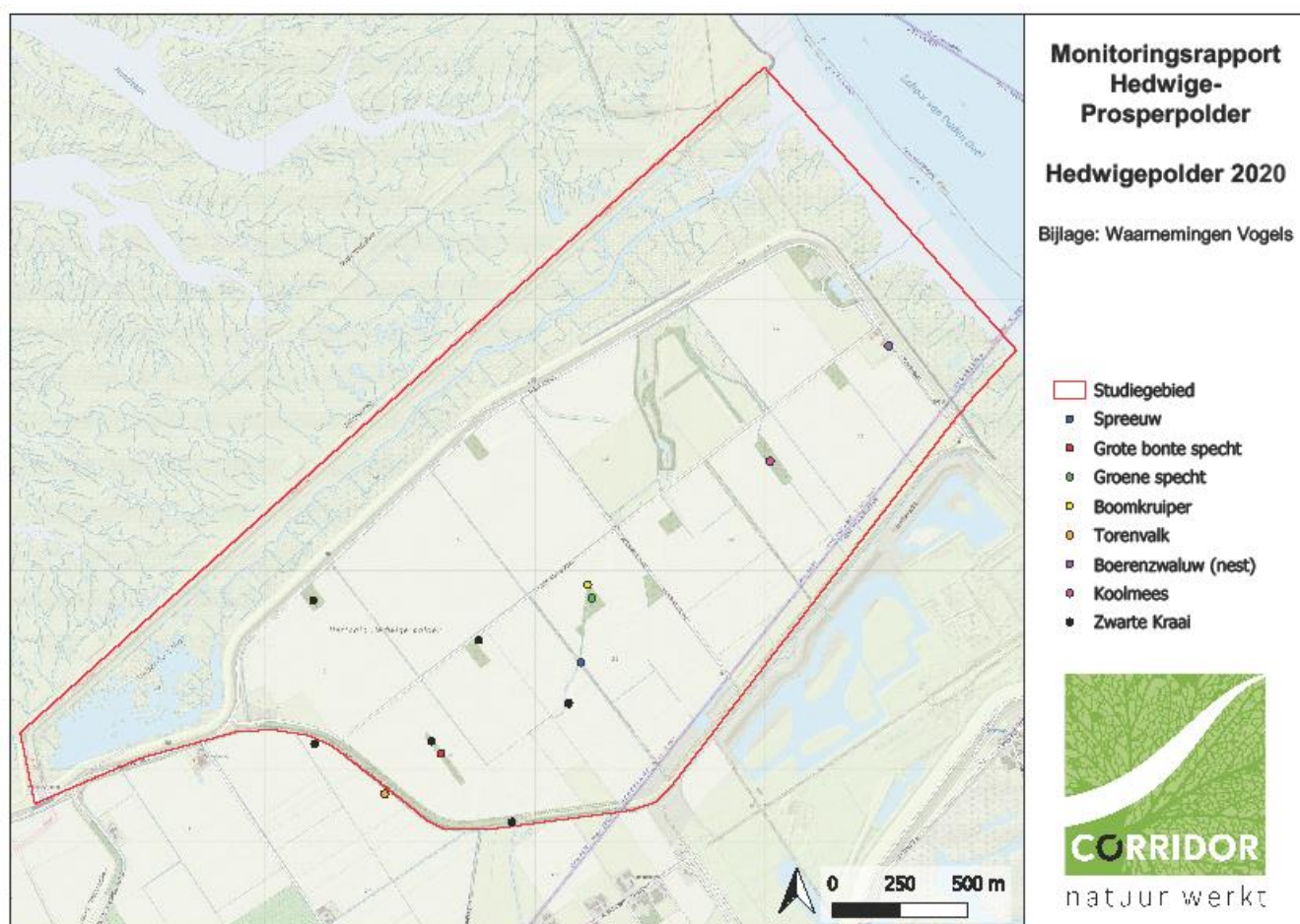
Op onderstaande locaties op de kaart van de Hedwigepolder werd in 2020 rugstreepad waargenomen. Dit betreft enkele roepende exemplaren, larven en jonge exemplaren. Door het droge voorjaar is er tot juni-juli geen activiteit geweest. Uiteindelijk zijn er in het plangebied exemplaren aangetroffen in een recent gegraven geul. De poelen die ter compensatie zijn aangelegd net buiten het plangebied zijn voor aanvang van het voortplantingsseizoen vrijgemaakt van vegetatie. Hier zijn in april en mei roepende exemplaren aangetroffen. Eind juni zijn de wateren drooggevallen.

3.3 Vogels

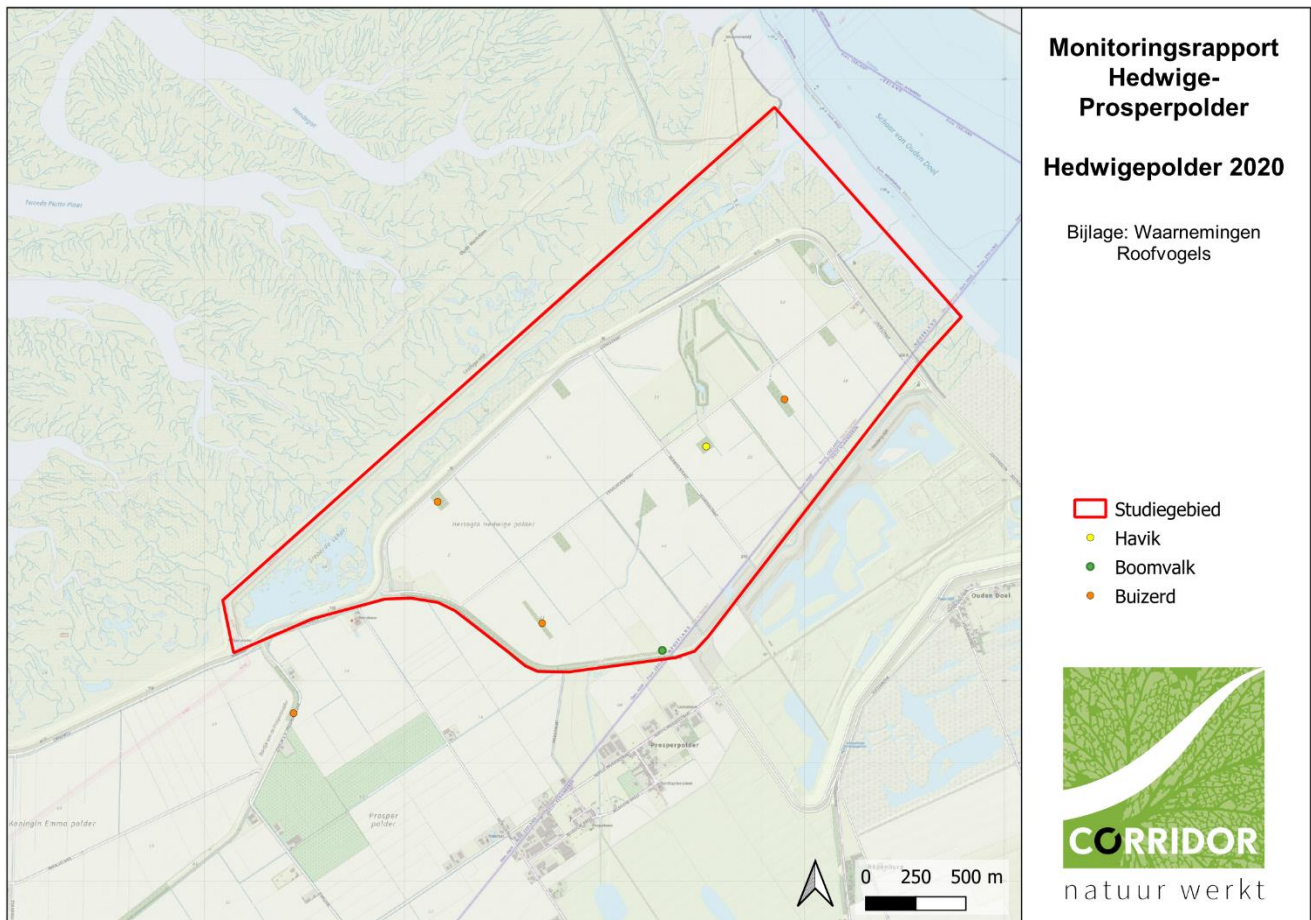
Op onderstaande locaties op de kaart van de Hedwigepolder zijn territoria en nestlocaties van broedvogels vastgesteld. Het betreft soorten die binnen Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn categorie 5 vallen.

- Spreeuw
- Grote bonte specht
- Groene specht
- Boomkruiper
- Torenvalk
- Boerenzwaluw (5 nesten in voormalig woonhuis Engelberstraat 2)
- Koolmees
- Zwarte kraai

3.4 Roofvogels

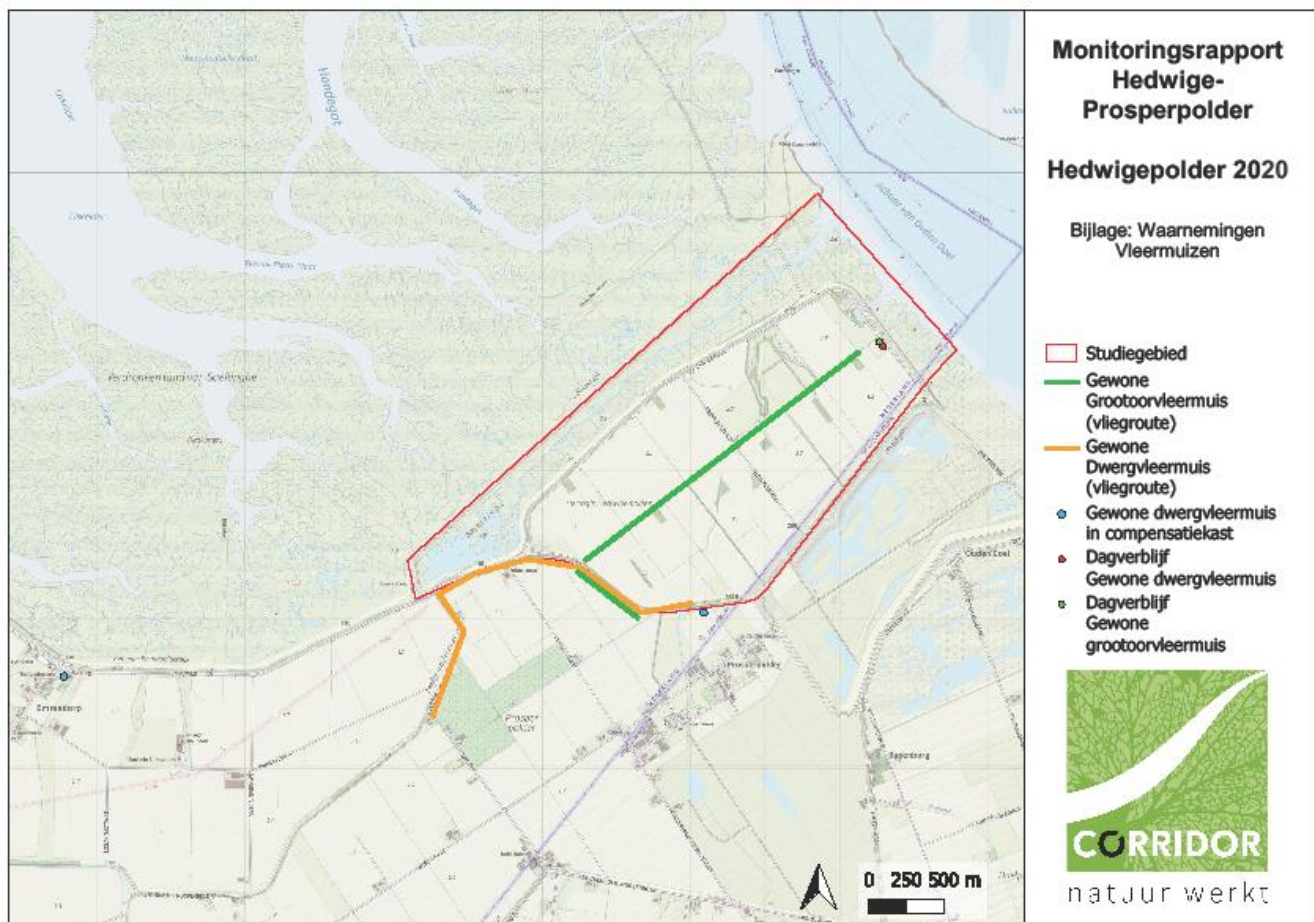
Op onderstaande locaties op de kaart van de Hedwigepolder (en directe omgeving) werden in 2020 havik, boomvalk en buizerd vastgesteld als broedvogel. Van deze vogels is het nest vastgesteld. Het betreft soorten waarvan het nest jaarrond beschermd is. Van de buizerd was dit jaar voor het eerst een broedlocatie net buiten het plangebied. Mogelijk een broedvogel die vanuit de Hedwigepolder is verhuisd. De broedgevallen van de havik en de boomvalk (zeedijk rand Hedwigepolder) waren succesvol. De bomenrij op de Zeedijk van de Prosperpolder waar het nest van de boomvalk was blijft gehandhaafd.

3.5 Vleermuizen

Op onderstaande locaties op de kaart van de Hedwigepolder zijn functionele onderdelen van het leefgebied van vleermuizen aangegeven. De inventarisaties naar de vleermuizen worden vervolgd in de nazomer en het najaar. Rondom de vleermuistoren is al activiteit waargenomen. Hierin worden binnenkort automatische vleermuisdetectoren geplaatst om te bepalen of de vleermuistoren al in gebruik is als dagverblijf of paarlocatie. De aangetroffen vleermuizen betreffen gewone dwergvleermuis en gewone grootoorvleermuis. Er zijn nog steeds dagverblijven in de bebouwing van Engelbertstraat 2. De aantallen zijn echter wel lager in vergelijking tot voorgaande jaren. Door het verdwijnen van een deel van de beplanting is het foerageergebied minder waardevol geworden. In het voormalig woonhuis werden tot 8 exemplaren van de gewone dwergvleermuizen geteld, in de naastgelegen schuur werden nog maximaal 4 uitvliegende gewone grootoorvleermuizen geteld dit voorjaar. Het woonhuis is aantrekkelijk door het grote aanbod aan kieren en toegangen tot spouwmuren. De schuur wordt steeds minder aantrekkelijk door het verval (geen onderhoud). De schuur wordt daardoor steeds tochtiger en er komt er meer daglicht in.

In de geplaatste paalkasten net buiten de Hedwigepolder is gewone dwergvleermuis aangetroffen. Aankomend najaar zullen alle vleermuiskasten worden onderzocht op functionaliteit. Waarschijnlijk zal in het plangebied in het najaar dan ook de ruige dwergvleermuis weer aangetroffen worden. Op de kaart zijn vliegroutes en dagverblijven weergegeven van de tot nu aangetroffen vleermuizen.

4 MITIGERENDE MAATREGELEN

Binnen en buiten de begrenzing van het plangebied voor herinrichting van de Hedwigepolder zijn mitigerende maatregelen getroffen die ervoor zorgen dat bij de herinrichting van het gebied, de functionaliteit van het leefgebied van de aanwezige beschermde soorten blijft behouden. Deze mitigerende maatregelen betreffen voornamelijk het aanbieden van alternatieve verblijfplaatsen en het creëren van geschikt nieuw leefgebied direct grenzend aan het plangebied. De mitigerende voorzieningen zijn aangegeven op kaart.

Ook zijn er geleidende schermen geplaatst die vliegroutes naar terreinen buiten de Hedwigepolder moeten optimaliseren.

In de jaren 2015-2020 werden diverse mitigerende maatregelen uitgevoerd. De locaties waar maatregelen zijn getroffen zijn aangegeven in de kaarten in bijlage. Het betreft maatregelen voor de volgende soorten:

- Gewone dwergvleermuis
- Gewone grootoorvleermuis
- Ruige dwergvleermuis
- Rugstreepad
- Kerkuil
- Steenuil
- Ransuil
- Huismus
- Veldspitsmuis (aangepast beheer)
- Havik

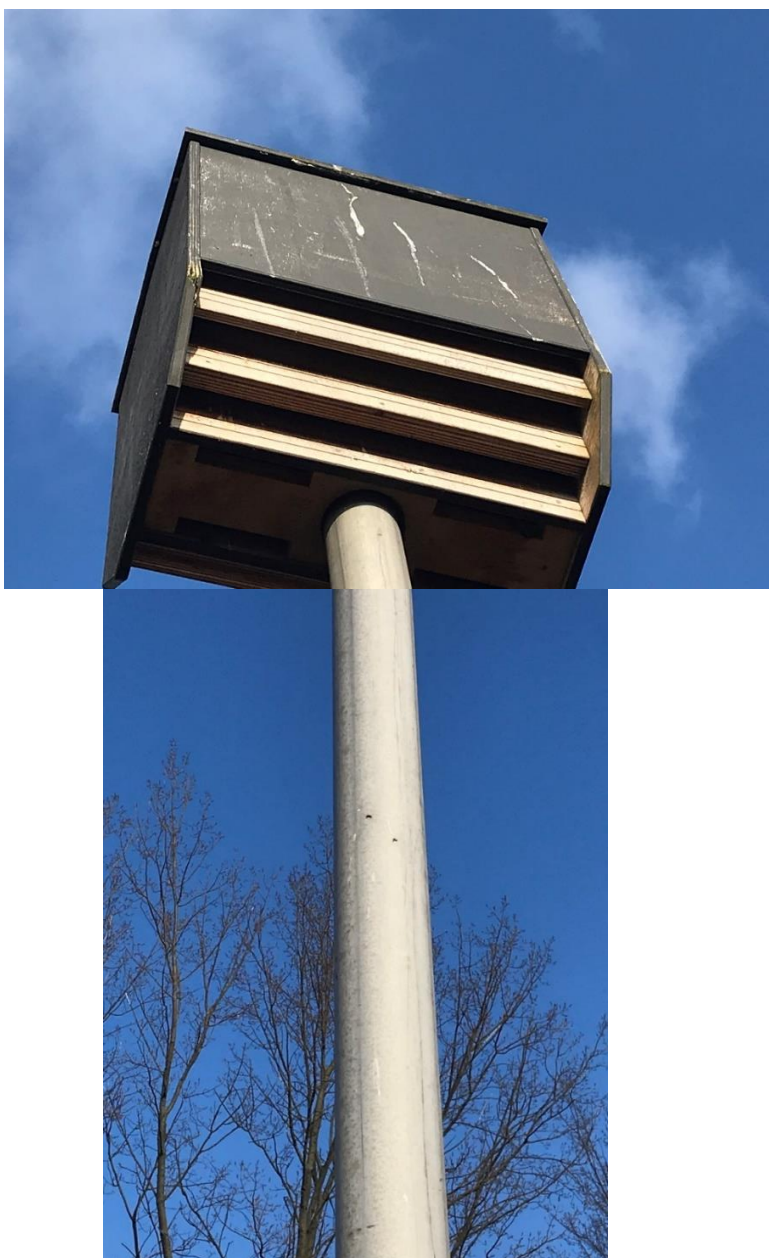
Volgende voorzieningen zijn heden aanwezig op het terrein en rondom het terrein (buiten de Hedwigepolder):

- aanvullend vervangend leefgebied (0,5 ha);
- 3 kerkuilkasten;
- 3 steenuilkasten;
- 8 ransuilmanden;
- 26 bolle kasten en 100 platte kasten voor vleermuizen;
- kasten met meervoudige compartimenten (4 locaties);
- een vleermuistoren;
- geleidingsscherm ten behoeve van verbinden bestaande populierenbeplanting langs de nieuwe primaire waterkering met de westelijk gelegen rij lindebomen ;
- huismussentillen (4 locaties).

De voorzieningen voor steenuil en huismus op het westelijk deel van de Leidingendam waren al op korte termijn verdwenen (diefstal en vandalisme), deze zijn vervangen door nieuwe voorzieningen op deze locatie en op andere locaties. In 2020 zijn er geen voorzieningen gestolen.

4.1.1 Gewone dwergvleermuis

In de Langestraat zijn 2 vleermuiskasten in gebruik als dagverblijf door de gewone dwergvleermuis. In het compensatiegebied zijn 2 vleermuispaalkasten in gebruik door gewone dwergvleermuis. In de overige vleermuiskasten zijn dit voorjaar geen vleermuizen vastgesteld. Deze zijn meestal wat meer in gebruik in het najaar als vleermuizen zich meer verspreiden na het uiteenvallen van kolonies en de paarperiode.

Figuur: Vleermuispaalkast in compensatiegebied.

De volgende aanvullende maatregelen werden in 2020 uitgevoerd:

- Plaatsing van een vleermuistoren.
- Aanvullen vleermuiskasten buiten het projectgebied.
- Verbinden bestaande populierenbeplanting langs de nieuwe primaire waterkering met de westelijk gelegen rij lindebomen door middel van een scherm.

Een groot deel van de mitigerende maatregelen functioneert. Dit betreft de paalkasten en enkele vleermuiskasten. De vleermuistoren is in begin 2020 geplaatst en zal naar verwachting spoedig ontdekt worden. Er zijn al waarnemingen rond de toren gedaan. In de aankomende maanden zal de functionaliteit verder gemonitord worden. Daarnaast zal er in de aankomende winter extra beplanting rondom de toren geplant worden zodat er een betere verbinding ontstaat tussen de bomenrijen op de dijk en de toren.

4.1.2 Gewone grootoorvleermuis

Er zijn al 2 paalkasten aangeboden in het compensatiegebiedje.

Er hangen een groot aantal kasten in clusters langsheen de Engelbertstraat in de Hedwigepolder. Deze kasten hebben een functie om de grootoorvleermuizen te laten wennen aan alternatieve voorzieningen en de vleermuizen richting de vleermuistoren te geleiden.

De volgende extra maatregelen werden in het eerste kwartaal van 2020 uitgevoerd:

- Plaatsing van een vleermuistoren
- Twee kasten met meervoudige compartimenten werden geplaatst in een boomgaard 500 meter ten westen van de Hedwigepolder. Vleermuizen kunnen deze locatie bereiken via de populierenbeplanting langsheen de nieuwe primaire waterkering, geleidend scherm, lindebomen.

In een aantal vleermuiskasten in de Engelbertstraat zijn in 2019 gewone grootoorvleermuizen aangetroffen. Ze zijn nog steeds in de bebouwing aanwezig. Echter wel in lagere aantallen dan voorheen. Het jachtbiotoop is voor deze soort minder geschikt geworden doordat een deel van de beplanting is gekapt. Naar verwachting zullen de paalkasten en de vleermuistoren op (korte) termijn voldoende geschikte dagverblijven opleveren voor deze soort. De aantallen dienen vergelijkbaar te zijn met de aantallen ten tijde van de ontheffingsaanvraag. Dit zal de aankomende jaren gemonitord worden. Indien deze onvoldoende blijken te functioneren zullen er in een bredere omgeving van de Hedwigepolder voorzieningen aangebracht worden om de populatie in gunstige staat van instandhouding te houden.

4.1.3 Ruige dwergvleermuis

In de Engelbertstraat hangen clusters van vleermuiskasten op. Hiervan worden 3 vleermuiskasten (type platte kast) gebruikt als dagverblijf door de ruige dwergvleermuis. Daarnaast zijn er bomen geringd (in 2019) op de Zeedijk van Prosperpolder.

De volgende aanvullende maatregel werd in het eerste kwartaal van 2020 uitgevoerd:

- Aanvullende kasten zijn geplaatst in de beplanting langsheen de nieuwe primaire waterkering.

Een aantal vleermuiskasten blijkt te functioneren voor de ruige dwergvleermuis. Omdat het jachtgebied voor een deel is verdwenen en de aankomende periode nog meer zal verdwijnen wordt het leefgebied voor de ruige dwergvleermuis kleiner. Er hangen nu veel vleermuiskasten op de Zeedijk van de Prosperpolder. In de omgeving is echter maar beperkt jachtgebied. We zijn in overleg met eigenaren van beplantingen in de omgeving van de Hedwigepolder om hier geschikte vleermuiskasten voor deze soort te hangen.

4.1.4 Kerkuil

In de voormalige schaapsstal op de “Noord” hangt een nestkast voor kerkuil. De kast wordt incidenteel gebruikt door een kerkuil (aanwezigheid vastgesteld door middel van aanwezigheid van braakballen in de kast). Er wordt echter niet in gebroed. In het nieuwe compensatieterrein is ruigtevegetatie ontwikkeld wat gunstig is voor prooidieren voor de kerkuil. De nestkast in de schaapskooi in Emmadorp is wel gebruikt. Er zijn 3 jongen uitgevlogen.

De mitigerende maatregelen voor deze soort werken goed. In de directe omgeving van de Hedwigepolder is voldoende voedsel aanwezig. Er zijn echter maar een beperkt aantal broedlocaties. In toekomstige bebouwing zullen geschikte broedvoorzieningen voor de kerkuil aangebracht worden zodat met name de Leidingendam en het gasplateau kunnen voorzien in een compleet habitat (broeden en foerageren).

4.1.5 Steenuil

Er hangen 2 nestkasten in het territorium van een steenuil. De kast op het gasplateau was in 2020 niet bezet door een steenuil. De kast aan de rand van een boomgaard ligt in een bestaand territorium van een steenuil. De steenuil maakt gebruik van de kast als schuilplaats, maar heeft in 2020 niet gebroed in de nestkast. Tegen de schaapskooi in Emmadorp hangt een nestkast. Hier is in 2020 niet in gebroed. De voorzieningen voor de steenuil zijn aanwezig maar functioneren nog niet optimaal. Op de locaties in de boomgaard en bij de schaapskooi bij Emmadorp is het biotoop geschikt en komt ook een steenuil voor, maar deze verkiezen op dit moment een andere nestlocatie boven de aangebrachte nestkasten. Op het gasplateau heeft de steenuil wel al gebruik gemaakt van de aangebrachte nestkasten, maar er is nog niet in gebroed. De aankomende jaren zal gemonitord worden wat de functionaliteit van de maatregelen is. Wanneer deze onvoldoende blijkt, zullen biotoop verbeterende maatregelen uitgevoerd worden.

Figuur 1: De steenuilkast op het gasplateau.

4.1.6 Ransuil

Er waren oorspronkelijk vier ransuilmanden aanwezig. Deze manden zijn echter grotendeels verteerd en enkele uit de boom gewaaid.

De volgende maatregel werd in het eerste kwartaal van 2020 uitgevoerd:

Er zijn 8 nieuwe ransuilmanden opgehangen. Deze waren niet in gebruik in 2020.

De mitigerende maatregelen hebben nog niet gefunctioneerd. De aankomende jaren zal gemonitord worden wat de functionaliteit van de maatregelen is. Alle nestvoorzieningen hangen op de Zeedijk van de Prosperpolder. We zijn in overleg met eigenaren van beplantingen in de omgeving van de Hedwigepolder om hier ransuil broedmanden op te hangen. Dit om de kans op succes te vergroten.

4.1.7 Rugstreeppad

De twee aangelegde biotopen werden in 2020 gebruikt als voortplantingslocatie. Ze werden voor het voortplantingsseizoen opgeknapt (beplanting verwijderen) zodat er langer water in blijft staan en de biotopen geschikter worden voor Rugstreeppad. In de loop van het seizoen zijn de wateren weer dichtgegroeid met riet. In het najaar van 2020 zullen de wateren weer onderhouden worden.

De betreffende wateren functioneren voor circa 10 rugstreeppadden. Er zal nog een extra voortplantingswater aangelegd worden nabij de vleermuistoren in het geplande aanvullende natuurgebied. Het onderhoud van de wateren zal toegespitst zijn op het geschikt houden van het voortplantingsbiotoop. Dit betekent dat er jaarlijks minimaal 1 van de biotopen onderhouden dient te worden.

4.1.8 Huismus

Er werden in het eerste kwartaal van 2020 minimaal 40 alternatieve voorzieningen voor de huismus voorzien. Dit betreft 2 mussentillen (met elk 18 broedkasten) en 6 losse mussenkasten. Daarnaast is er aanvullende beplanting geplant ten behoeve van dekking.

De maatregelen functioneren nog niet voldoende. Er zijn nu voorzieningen geplaatst in optimale gebieden, nabij bebouwing en menselijke activiteit. Het blijkt niet te werken om kasten te plaatsen op locaties waar geen menselijke activiteiten zijn (bv. nabij bebouwing waar duiven of kippen worden gehouden). Indien de voorzieningen na vijf jaar niet of onvoldoende functioneren worden deze verplaatst (of extra voorzieningen geplaatst).

4.1.9 Veldspitsmuis

In 2020 is er gefaseerd gemaaid om de veldspitsmuis te stimuleren het werkgebied te verlaten. Er werd gebruik gemaakt van een schijvenmaaier en het maaisel werd afgevoerd. Op de huidige zeedijk werd de dijktaalud in drie fases gemaaid. De opdrijfrichting was naar het noorden (Sieperdaschor) waar rietvegetatie staat. Tevens is er begraaasd met schapen om de vegetatie kort te houden. Deze werkzaamheden zijn uitgevoerd in de minst kwetsbare periode voor de veldspitsmuis.

De mitigerende maatregelen zijn tijdig uitgevoerd in de minst kwetsbare periode voor de veldspitsmuis. Ook bij toekomstige werkzaamheden die een nadelig effect kunnen hebben op deze soort worden mitigerende maatregelen tijdig uitgevoerd.

4.1.10 Havik

In 2020 zijn voor de havik (en ook geschikt voor buizerd) 4 broedmanden opgehangen.

5 SAMENVATTING

In opdracht van De Vlaamse Waterweg werd in 2020 in de Hedwigepolder en omgeving onderzoek uitgevoerd naar het voorkomen van natuurwaarden die beschermd worden door de Wet Natuurbescherming. De tussentijdse resultaten van het onderzoek zijn vastgelegd in voorliggende rapportage. De gegevens zijn verzameld door Altenburg en Wymenga en door Corridor. Het doel van deze rapportage is inzicht te geven welke in het kader van de Wet Natuurbescherming beschermde soorten in het studiegebied aanwezig zijn en daarnaast inzicht geven in de voortgang van de realisatie van mitigerende maatregelen die zijn opgenomen in de verleende ontheffing Flora- en faunawet (zowel met het kenmerk FF/75C/2013/0155, verleend in 2013 als de aanvullende ontheffing met het kenmerk FF/75C/2013/0155A uit 2017). Met de gevonden resultaten kunnen tevens werkprotocollen aangepast worden.

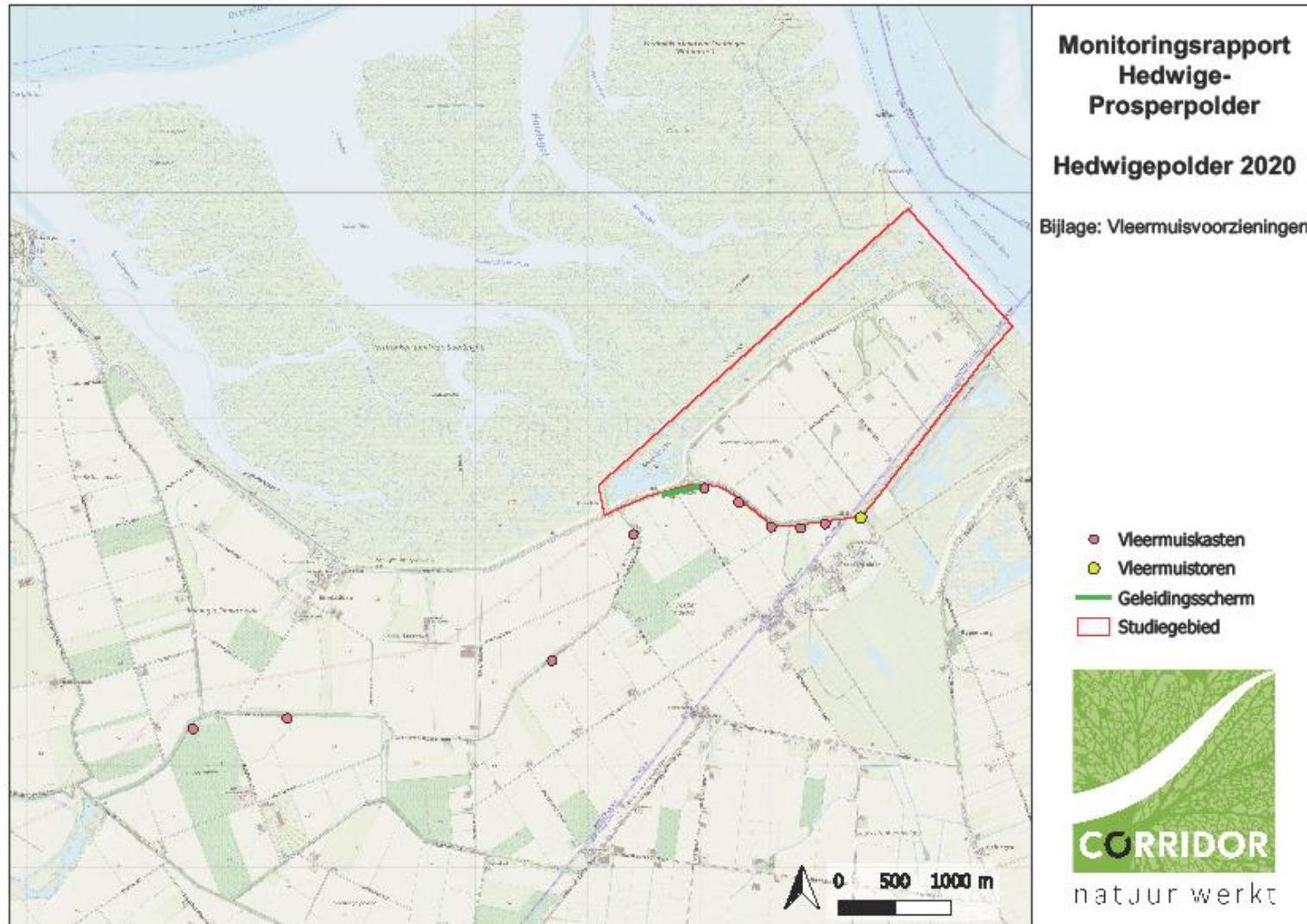
Het onderzoek is uitgevoerd naar de soortgroepen: zoogdieren, broedvogels, amfibieën en vaatplanten.

De volgende in het kader van de wet Natuurbescherming beschermde soorten zijn tot nu toe (15 juli 2020) aangetroffen binnen het plangebied:

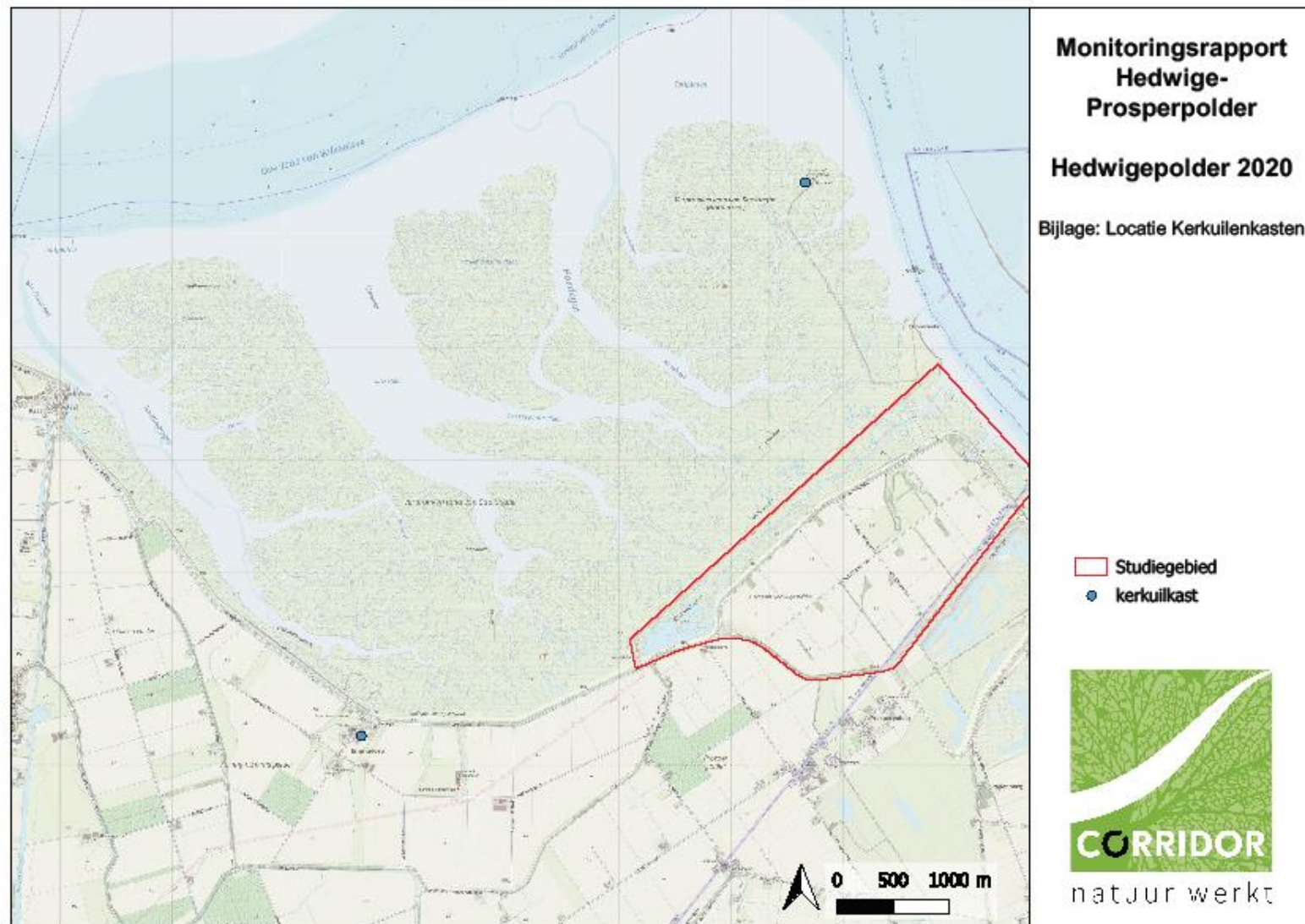
- Gewone dwergvleermuis
- Gewone grootoorvleermuis
- Buizerd
- Havik
- Boomvalk (op locatie waar nest behouden blijft, aan de rand van het gebied)
- Rugstreepad

6 BIJLAGEN

6.1 Locaties extra vleermuiskasten

6.2 Locaties kerkuilkasten

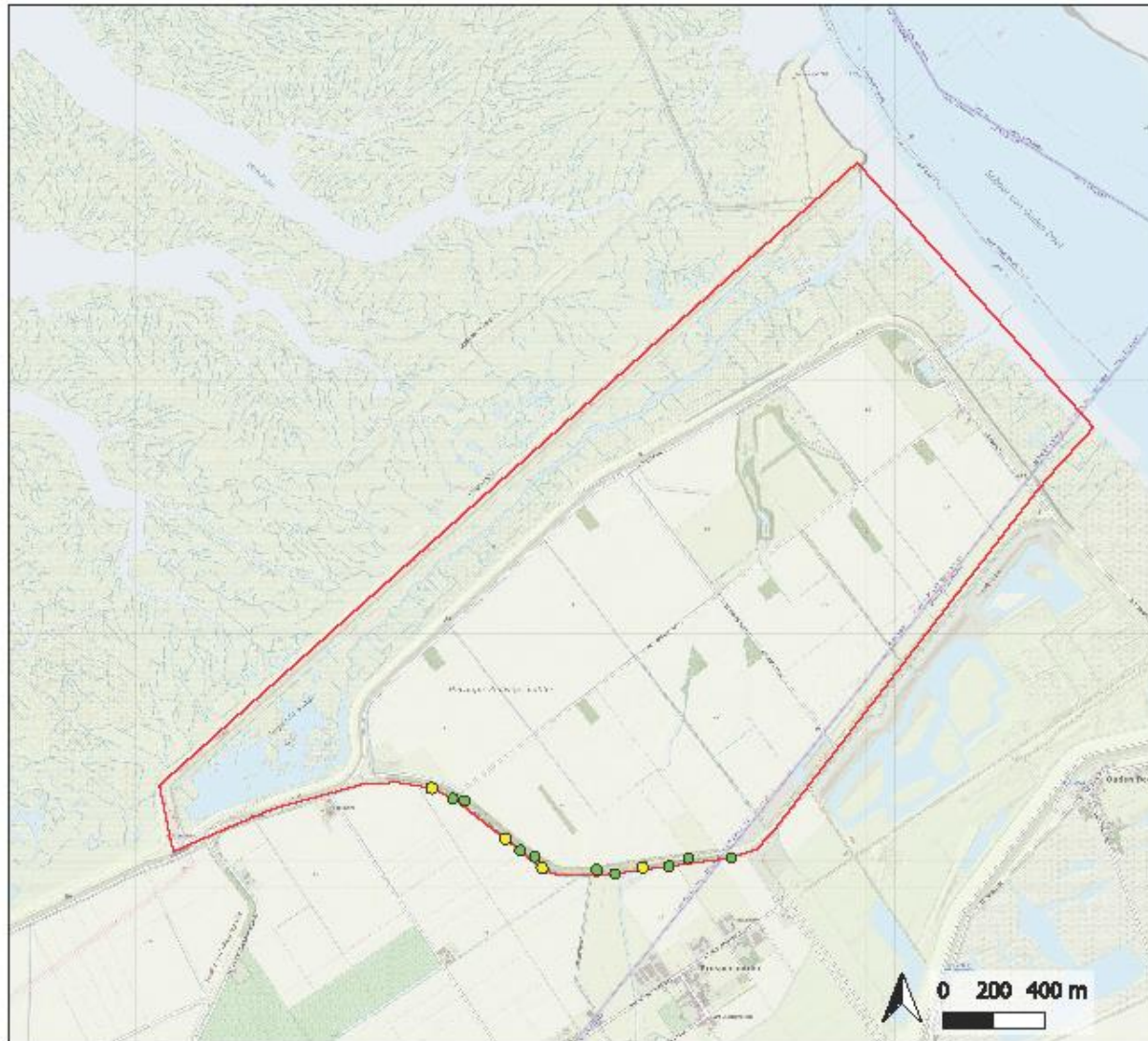
6.3 Locaties ransuilkorven en buizerdmanden

**Monitoringsrapport
Hedwige-
Prosperpolder**

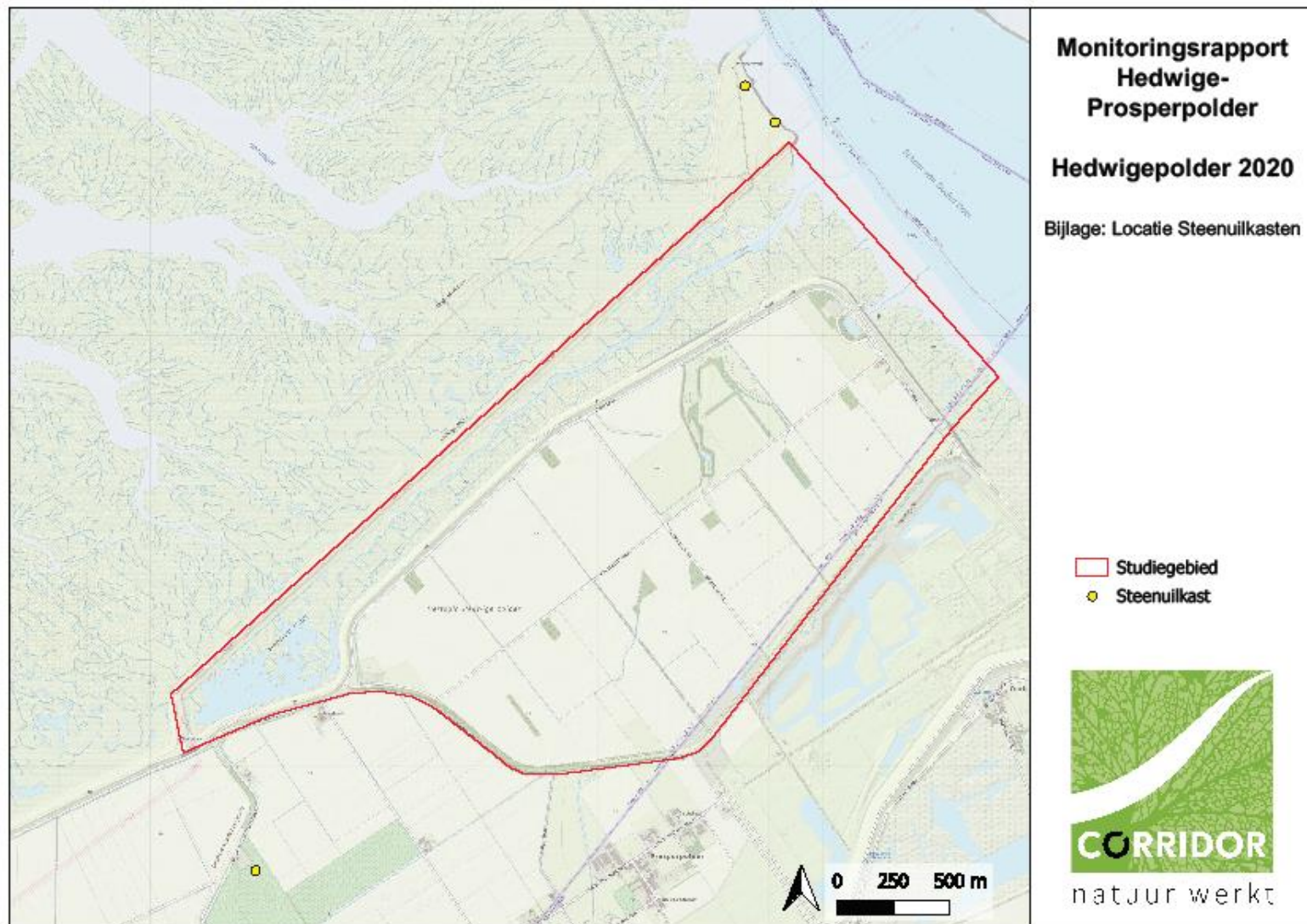
Hedwigepolder 2020

Bijlage: Locaties Ransuilkorven
en Buizerdmanden

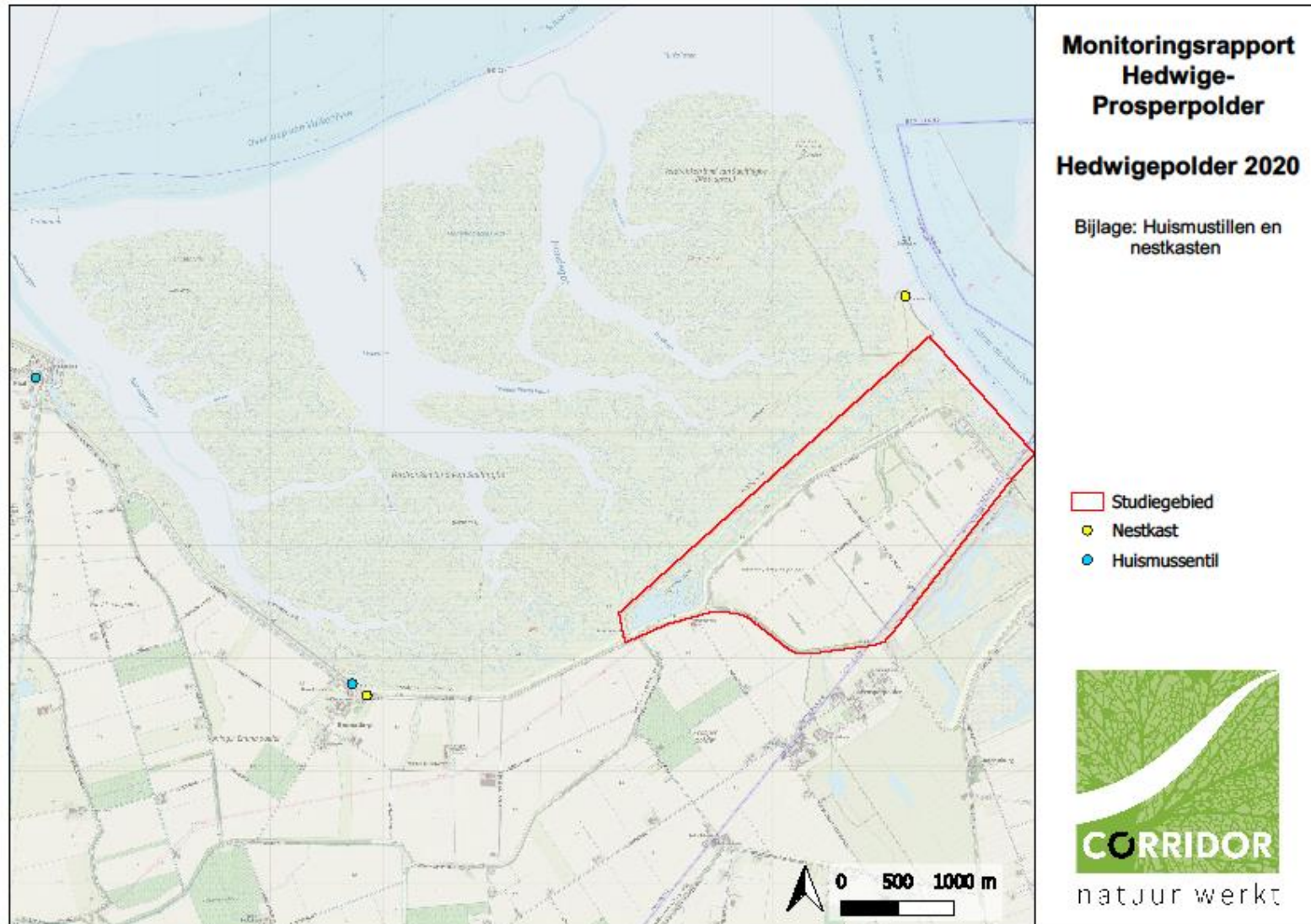
- Buizerdmand
- Ransuilkorf
- Studiegebied

6.4 Locaties steenuilkasten

6.5 Locatie huismustillen en nestkasten.

Over Antea Group

Van stad tot land, van water tot lucht; de adviseurs en ingenieurs van Antea Group dragen in Nederland sinds jaar en dag bij aan onze leefomgeving. We ontwerpen bruggen en wegen, realiseren woonwijken en waterwerken. Maar we zijn ook betrokken bij thema's zoals milieu, veiligheid, assetmanagement en energie. Onder de naam Oranjewoud groeiden we uit tot een allround en onafhankelijk partner voor bedrijfsleven en overheden. Als Antea Group zetten we deze expertise ook mondiaal in. Door hoogwaardige kennis te combineren met een pragmatische aanpak maken we oplossingen haalbaar én uitvoerbaar. Doelgericht, met oog voor duurzaamheid. Op deze manier anticiperen we op de vragen van vandaag en de oplossingen van de toekomst. Al meer dan 60 jaar.

Contactgegevens

Beneluxweg 125
4904 SJ OOSTERHOUT
Postbus 40
4900 AA OOSTERHOUT

E. info@anteagroup.com

www.anteagroup.nl

Copyright © 2017

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopie, elektronisch of op welke wijze dan ook, zonder schriftelijke toestemming van de auteurs.